NUMMER 18 DONDERDAG 6 MEI 1926 26STE JAARGANG

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN:
Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag
Telefoon 14519, Postgiro 14574

HOOFDVERTEGENWOORDIGER IN NED.-INDIË
Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostk.

Opgericht 21 Maart 1900
door Kolonel
G. E. V. L. VAN ZUYLEN

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang"

ADRES VOOR ADVERTENTIËN:
N.V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag
Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD TE VERMELDEN

IT BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER OORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIË

De vroegere omvang van ons Koloniaal bezit

door

H. A. RITTER.

Het is zeker wel een der merkwaardigste verschijnselen in de wereldgeschiedenis dat een zoo klein land als de opgestane Noordnederlandsche gewesten eenmaal de vlag deed waaien over een zoo uitgestrekt koloniaal gebied. Een van de hoofdoorzaken daarvan lag in het feit, dat onze expansieve kracht *nieuw* was. Busken Huet heeft dat opgemerkt: „Toen de Hollanders in Indië kwamen, was de magt der Portugezen als rijp voor pensioen; niet omdat zij werkelijk had uitgediend of in éénig opzigt achterstond, maar omdat zij oud was en de magt der Hollandsche Compagnie nieuw." (Het Land van Rembrandt).

De koloniale erfenis der Portugeezen en der Spanjaarden was feitelijk Holland ten deel gevallen. De aanleiding daartoe was Spanje zelf, dat door de sluiting van zijn havens voor de Nederlandsche vrachtvaarders in het laatst der 16e eeuw den Hollandschen koopman en den Hollandschen zeeman den weg naar Indië opdreef.

Krachtiger en gevaarlijker concurrent had het zich zelf niet kunnen scheppen. Holland en Zeeland waren reeds lang bloeiende provinciën met een uitgebreiden handel, een zeer groote koopvaardijvloot, een talrijke bevolking en veel rijkdom. De opstand verplaatste bovendien, wat in de Zuidelijke provinciën beteekenis had en naar vrijheid verlangde, daarheen.

Al die kracht zocht een uitweg, eerst in den opstand, later in den strijd om den kolonialen handel. „Gelijk de handel den krijg bekostigde, zoo voedde de krijg wederkeerig den handel" (Fruin).

* * *

Wat was het resultaat dat in koloniaal opzicht door ons werd bereikt? Motley geeft ons het antwoord:

A great naval and commercial commonwealth, occupying a small portion of Europe, but conquering a wide empire by the private enterprise of trading companies, girdling the world with its innumerable dependencies in Asia, America, Africa, Australia — exercising sovereignty in Brazil, Guiana, the West-Indies, New-York, at the Cape of Good Hope, in Hindostan, Ceylon, Java, Sumatra, New-Holland (The Rise of the Dutch Republic).

Merkwaardig nu is het na te gaan, hoe *snel eigenlijk* die „wereldheerschappij" tot stand is gekomen.

Luttele jaren nà 1595 — de definitieve officiëele sluiting van alle Spaansche havens voor Nederlandsche schepen *) — bestonden er in Nederland reeds een aantal compagnieën voor den handel op Indië. In 1600 waren er *elf*. Zij werkten met verlies, tot de concentratie in de V. O. I. C. uitredding schonk. De kooplieden, die daarvan aan het hoofd stonden, hadden evenwel niet den minsten lust en niet het geringste voornemen om land te veroveren. Hun doel was alleen een „profijtelijcken" handel te drijven. Maar de verdediging der enkele vaste factorijen, die zij daarvoor noodig hadden, leidde in beginsel tot veroveringsoorlogen. Vooral op Java is dat ten zeerste gebleken. De strijd daar duurde dan ook net zoolang, tot het geheele eiland *feitelijk* in bezit der Compagnie was.

Een andere factor die meesprak was de noodzakelijkheid zich tegen vreemde mededingers — vooral Engelschen — te verdedigen. Van koopman werd de V. O. I. C. overheid. Groote namen, i bekend, zijn aan die gestadige veroveringen ver den. Binnen vijf en twintig jaren — de stich van Batavia in 1619 is er een bewijs van — de Compagnie op als een machtige staat, met e vloot, *eigen* leger, *eigen* Regeering.

Het toezicht van de Staten-Generaal werd *illu* Een ontzaglijk Rijk begon zich, gedurende de Eeuw, onder onze vlag in Azië uit te breiden. O al toch zond de Compagnie hare schepen. China, Japan, Voor-Indië. Ceylon werd verov In Voor-Indië stichtte zij tal van kantoren. Pe de Levant zagen de Hollandsche vlag, het te der V. O. I. C. Eenmaal goed op dien weg, b de waarheid van het beweren dat koloniseer machten steeds verder moeten. De vestiging de Kaap de Goede Hoop bevestigt dit ook. Hal den langen tocht naar Indië werd de Kaap een stekende pleisterplaats en rustplaats voor he Reeds vroeg was door hare dienaren in de Oos aandacht van de Compagnie op de Kaap geves Toch ging zij er slechts schoorvoetend toe ov

* * *

De Hollandsche ondernemingsgeest bepaalde echter niet tot „de verre Indiën". Vlakbij lag A rika, dat — een eeuw vroeger ontdekt — alleen Spanjaarden en Portugeezen gediend had als g en zilvervoortbrenger. Dat was in het Zuiden e Midden. Het Noorden lag nog braak voor den loop naar koloniën. Ook dat Noorden beloofde zaglijk veel. Al wat in Holland door het mono der V. O. I. C. was uitgesloten van de mededi in Indië, wierp zich op de Amerikaansche De stichting van Nieuw-Amsterdam, de vestigi Brazilië, in Essequebo, Berbice en Demerara riname, Curaçao, op de West-Indische eilanden er het gevolg van. Wij behielden dat allemaal Voor een deel wegens te groote schrielheid veel handelsgeest. De W.-I. Compagnie ging i te gronde. Engeland nam in 1667 Nieuw-A dam. In de Napoleontische oorlogen verloren onze kostbare Midden-Amerikaansche koloni

* * *

Het scheen echter alsof Holland onuitpu was in kracht. Naast die koloniale expansie de vrachtvaart op Europa onverminderd. In midden der 17e eeuw kon Colbert zijn m voorrekenen dat Holland meer schepen had da overig Europa te zamen. Onze ontdekkings hielden aan, gelijk Nova Zembla en Australië nen getuigen.

Toch bleken wij ten slotte te veel te omsp om alle bezit tegen de ontwakende mededi vooral van Engeland en Frankrijk, te blijven dedigen. De achttiende Eeuw zag Engeland g als een mededinger, tegen wien wij ten slo Indië zelf het *monopolie* niet meer durfden haven. Ook Frankrijk kwam zijn woord spreken.

Seeley heeft dan ook gelijk als hij zegt:

„They (Holland and Sweden) were once „but the conditions of their greatness have p „away, and they now hold a secondery „(Expansion of England)."

Die grootheid te handhaven was boven macht. Maart wat in de 17e eeuw is volbrac tuigt van een levenskracht, die boven alle blonk. In die eeuw waren wij ook op dat geb opvoeders en voorgangers van Europa.

Het schijnt tegenwoordig mode ook daarop geringschatting neer te zien. Onderwijl blij historie van ons epos sluimeren in de bibliot totdat later tijd haar weer recht zal laten varen.

*) *Officieel* zeggen wij. Want reeds zeer spoedig moest de Spaansche Regeering Nederlandsche schepen (oogluikend) toelaten, zij het dan onder vreemde vlag. De Spanjaarden konden het hout en het koren uit de Oostzee niet missen en hadden behoefte aan verzenders van hun Indische waren.

DEN LEDEN wordt beleefd doch dringend v bij adresverandering hier spoedigste mededeeling te doen: in Nederland a Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordig Heer Mr. K. FAUSER ndjong Balei, Sumatra's

De Koloniale Geografie in het programma voor het Staatspractijkdiploma.

In het najaar van 1925 is, naast de akte Boekhouden M.O. (K. XII), het examen voor het Staatspractijkdiploma ingesteld. Het programma voor dit examen omvat, in tegenstelling met het programma Boekhouden M.O., ook het punt „Handelsaardrijkskunde". Dit programma-punt wordt niet voor K XII vereischt, omdat deze acte als schoolbevoegdheid is ingesteld, terwijl op de middelbare school het vak Aardrijkskunde onder een anderen leeraar ressorteert.

Het programma voor het Staatspractijkdiploma vraagt nu voor „Handelsaardrijkskunde":

„Eenige bekendheid met de navolgende onderwerpen, hoofdzakelijk in verband met de bedrijfsleer:

a. „de voornaamste landbouw-, mijnbouw- en industrie-centra der wereld;

b. „de hoofdlijnen der internationale warendistributie;

c. „de plaats van Nederland en zijn overzeesche gewesten in het wereldverkeer;

d. „de bestaansmiddelen en het goederenvervoer in Nederland."

Een nadere toelichting van dit punt achtte de commissie overbodig; de interpretatie der verschillende punten zal dus blijken uit de toepassing in de practijk.

Is de toenemende belangstelling in de economische geografie een verheugend verschijnsel, vooral daar het vak Aardrijkskunde zeer stiefmoederlijk behandeld werd (en nog dikwijls wordt!!), dit programma toont ons echter een leemte op het gebied van Koloniale Geografie. Weliswaar staan de overzeesche gewesten genoemd onder punt c, voor de rest wordt Indië alleen indirect betrokken, (n.l. onder landbouw- en mijnbouwgebieden, bij hoofdlijnen der internationale warendistributie; bovendien zal, om de bestaansmiddelen van Nederland goed te kunnen begrijpen, ook meerdere malen naar Indië dienen verwezen te worden. De economische vraagstukken in Nederland zijn immers niet te verklaren zonder kennis der economie van de Koloniën. „Bloei van Indië trekt bloei van Nederland na zich. Niet — natuurlijk — alsof onze Hollandsche herleving uitsluitend aan de Oost te danken ware. Maar het is, telkens en telkens weer, Indië geweest, dat ons uit een ziekteerisis ophaalde, of na ziekte over het doode punt heenbracht; — zooals het de republiek heeft helpen groot maken, zooals het den val in de 18e eeuw heeft helpen breken; zooals het met honderden millioenen eerst onze hoofdigheid jegens België heeft bekostigd; later ons aan sporen en kanalen heeft geholpen, het afschaffen van de slavernij in de West heeft betaald, onze scheepvaart en scheepsbouw op gang gebracht, onzen geestelijken gezichtskring honderdvoudig verruimd." (Prof. Mr. C. v. Vollenhoven: „De eendracht van het land", Den Haag, 1913).

Nu is de mogelijkheid niet ondenkbaar, dat in de practijk meer aandacht zal geschonken worden dan het programma doet vermoeden. Bij de letterlijke toepassing van de bewoording van het programma (en hoe vaak is dat niet het geval?) zal Indië in dit programma een poover figuur maken, wat niet in overeenstemming is met het steeds stijgende economisch belang dat Indië èn voor Nederland èn voor de wereld heeft.

We hopen niet, dat hier ook weer als oorzaak gezocht moet worden de dikwijls uitermate geringe belangstelling, die Nederlanders voor hunne overzeesche gewesten toonen.

Moge dit artikeltje bijdragen, om, wat wij meenden aan te moeten merken als een leemte, nog bijtijds hierin te kunnen voorzien, doordat de practische uitvoering van het programma, die dit jaar zal beginnen, wel rekening zal houden met een ruime opvatting der bewoordingen van het programma.

F. M. GESCHER,
Leeraar Aardr. M.O.

Vereeniging „SIMAVI"

(Steun In Medische Aangelegenheden Voor Inheemschen)

Het is reeds eenigen tijd geleden dat de vereeniging „*Simavi*" werd opgericht, doch waar in den laatsten tijd zoo vaak een beroep is gedaan op den Nederlandschen offerzin (Olympiade) en liefdadigheid (storm- en watersnoodrampen), meende haar Bestuur er wijs aan te doen voorloopig niet naar buiten te werken. Thans het tijdstip echter gunstig achtend, laat ook zij haar stem klinken tot leniging van nood, maar nu ten bate van *grooter* Nederland.

Een klein aantal journalisten te 's-Gravenhage had Woensdag 28 April gevolg gegeven aan de uitnoodiging van Dr. H. Bervoets, zendeling-arts op Java, om hem het schoone werk der medische zending te hooren uitleggen.

Met ontroering wekkende woorden wees hij ons er op hoe ontzettend veel er door de Javaansche bevolking lichamelijk geleden wordt door gebrek aan geneeskundige, op wetenschappelijken grondslag berustende, hulp. Het Javaansche dorpsleven, meestal zoo idyllisch voorgesteld door oppervlakkige waarnemers, wordt in werkelijkheid vergald door dat gemis aan voldoende zorg voor zieken en lijdenden. Uit jarenlange eigen ondervinding deed de sympathieke spr. eenige grepen, die ons de overtuiging schonken dat de medische zending, welke door haar tactvol optreden het volle vertrouwen der bevolking heeft weten te winnen, krachtig streeft naar verzachting van veel leed, daarin bijgestaan door een door haar gevormde staf van inheemsche verpleegsters en verplegers, die eveneens met groote liefde en toewijding hun moeilijke taak vervullen.

Met klem betoogde Dr B. dat om dit barmhartige werk te kunnen voortzetten en er de zoo noodige uitbreiding aan te geven, financieele steun, ook en vooral van particuliere zijde, onontbeerlijk is. Hij eindigde zijn warm betoog ten bate der lijdende Jav. bevolking met ons een ideé te geven van het streven der jeugdige vereeniging „Simavi", welke — naar hij vurig hoopt — van de zijde van het Nederlandsche volk met sympathie zal worden begroet en krachtig gesteund.

We vertrouwen dat vele lezers van het Kol. Weekbl. aan de roepstem van Dr. Bervoets en de overige leiders gevolg zullen geven, wanneer ze kennis hebben genomen van de plannen van het Bestuur, zooals die hieronder nader worden uiteengezet.

Het doel van „*Simavi*" is geneeskundige hulpverschaffing aan en geestelijke opheffing van de Inheemsche bevolking in Nederl. Oost- en West-Indië, in den zin, waarin het tot nu toe door de Prot. Medische Zending in praktijk is gebracht.

Dit doel wil de Vereeniging bereiken door:

1. Aan onze Universiteiten en groote Ziekenhuizen bij studenten en zusters belangstelling te wekken in ziekenzorg voor de Inheemsche bevolking van Oost- en West-Indië, teneinde krachtdadig mee te werken, dat jonge mannen en vrouwen zich bereid verklaren en bekwamen om däárheen te gaan, waar, naar het oordeel van het Bestuur, het doel der Vereeniging het best verwezenlijkt kan worden.

Ook de aflossing dergenen, die reeds in het door ons beoogde werk staan, doch voor wie een verlof naar Europa noodig is, zal door ons behartigd worden.

2. Vanzelf brengt dit mee de zorg voor een uitnemende opleiding en voorbereiding van artsen

en zusters. Wij bedoelen hiermee het openstellen der gelegenheid om zich eigen te maken een nauwkeurige kennis van land en volk, van omgang met den Inlander, van de taal der bevolking waaronder men gaat arbeiden, voor zoover dit in Nederland mogelijk is, benevens van geschiedenis en ervaring van het werk der Medische Zending, der Plantage-Artsen van Sumatra's Oostkust en van meer dergelijken sociaal-medischen arbeid. Ook het verschaffen van de mogelijkheid om een cursus in Tropische Hygiëne en Geneeskunde te volgen en om gedurende korter of langer tijd een Assistentschap in één van de onderafdeelingen der geneeskunde waar te nemen, zal op ons program staan.

3. Het beschikbaar stellen van beurzen voor diegenen, bedoeld sub 1, die niet in staat zijn uit eigen middel n hunne volledige opleiding te bekostigen.

4. Het ver.eenen, zoo noodig, van toeslag op tractementen pensioenen of verlofs-salarissen voor deze personen: alsook

5. Geldelijke hulp bieden bij eventueele tekorten in de jaarlijksche exploitatie van reeds bestaande, of bij het oprichten van nieuwe Ziekenhuizen, waar bedoelde personen werkzaam zijn, of gesteld zullen worden.

Bovendien zal de Vereeniging trachten met den Volkenbond betrekkingen aan te knoopen, teneinde te bewerken dat in oorlogstijd elk particulier Ziekenhuis, bestemd voor de Inheemsche bevolking in onze Overzeesche Gewesten, tot neutraal terrein verklaard zal worden en de daaraan verbonden artsen en zusters onschendbaar zullen wezen, indien zij beloven zich volkomen neutraal te zullen gedragen.

Oost- en West-Indië liggen geheel ter verantwoording van Nederland; daartoe behoort als voornaam deel ook de *Ziekenverzorging.*

De verantwoordelijkheid van die Ziekenzorg moet gedeeltelijk door de Regeering gedragen worden, maar voor een ander deel evenzeer door particulieren; terecht rekent de Indische Regeering op het initiatief en de medewerking van particuliere zijde, zooals wij die ook in Nederland, naast de Staatszorg, als een zegenrijke bemoeienis kennen en zich voortdurend zien ontplooien. En van hoeveel gewicht die medewerking is op het gebied der bestrijding van belangrijke volksziekten, dat heeft de ervaring der laatste jaren wel duidelijk geleerd; die heeft ons een vergelijking veroorloofd van den gezondheidstoestand in Nederland met die van andere Europeesche landen, waar de Regeering zich alléén voor die taak geplaatst ziet. Die medewerking van particuliere Vereenigingen in zake Ziekenzorg, is in Indië nog veel meer noodig dan in het Vaderland, omdat in Indië nog zoo enorm veel pionierswerk is te verrichten; om maar iets te noemen: aanraking zoeken met den enkeling, meeleven met het Inheemsche gezin, winnen van vertrouwen, wegnemen van vooroordeelen, enz., bemoeienissen welke *dan* voorzeker het meest tot hun recht zullen komen, wanneer zich daarvoor beschikbaar stellen personen met een bepaalde roeping en een daarbij aansluitenden aanleg.

Hoeveel het Indische Gouvernement reeds doet, kan hieruit blijken dat van de 900 artsen in Indië werkzaam, 600 in Gouvernements Dienst staan. In Nederland daarentegen zijn van de 3500 artsen, slechts 200 door den Staat aangesteld.

In het bovenstaande werd behalve een plicht, een grootsche taak van barmhartigheid aangegeven; niet minder behoort daartoe ook om de bevolking te leeren afzien van een op bijgeloof steunende, veelal onvoldoende, meestal schadelijke eigen-behandeling, wat gewoonlijk verzwaring van lijden ten gevolge heeft.

Bovendien zoeken wij de wegen om veel lijden en ellende te voorkomen.

En zal het ooit mogelijk zijn heel Tropisch Nederland van goede medische hulp te voorzien, dient de bevolking voortdurend aan haar pl herinnerd te worden om naar vermogen zelf te dragen in de kosten harer geneeskundige handeling. Dáárin de bevolking op te voeden evenzeer de taak van hen die zich aan haar g voor medisch werk.

Maar Nederland zal eerst nog moeten bijsp gen op velerlei gebied; het zal méér mensc moeten uitzenden om deze veelhoofdige taak barmhartigheid, opvoeding en organisatie te wezenlijken; artsen en zusters moeten de ra komen versterken dergenen, die reeds arbeide de hospitalen en aan de opleiding van Inheem assistenten en verpleegsters. Gelukkig zijn er het groote arbeidsveld al verschillende posten punten bezet, waartoe zeer zeker ook de Zendi ziekenhuizen behooren, waar geleidelijk het trouwen der bevolking gewonnen is. Het werk naastenliefde en onbaatzuchtigheid, hier verr zal ongetwijfeld menigeen willen steunen.

Waar nu de Regeering voornamelijk zorgt de massa (volksgezondheid, bestrijding van ep mieën, nemen van voorzorgsmaatregelen) en hare Ziekeninrichtingen voorbeelden stelt in grootste centra der bevolking, daar richt „Sim zich tot den enkeling, wil met tact en voorzic heid de levenswijze, gewoonten en behoefte va bevolking dusdanig wijzigen, dat met vrucht bruik kan worden gemaakt van wat de Weste tot verhooging van lichamelijk en geestelijk we komt aanbieden.

Het bovenstaande bevat slechts enkele gr uit de groote taak van barmhartigheid welke roept, maar om hierin tot daden te komen, on zuchtige, echt verwarmende, de bevolking o fende daden, daarvoor roepen wij Uwe mede king en Uwen steun in.

Wil door Uwe gave Uwe dankbaarheid to voor de vele voorrechten, die wij in ons Vade genieten. *Begunstigers* verbinden zich om ja f 2.50 of méér bij te dragen; het *lidmaatsch* gesteld op f 25.— per jaar.

Beschermvrouwe: Gravin van Limburg Stir van Sminia.

Bestuur: Dr. H. Bervoets, Voorzitter, M weg 1 (Tel. 588) Zeist; Prof. Dr. N. Swelleng Vice-Voorz., Aerdenhout; Dr. C. U. Ariëns Kap 1ste Secr., Amsterdam; Jhr. F. J. E. van Le 1ste Penningm., p/a. Firma Patijn, van Nott Co., Amsterdam; Dr. M. Colenbrander, Heems Dr. A. J. Hovy, Utrecht; Dr. G. Royer, Amster Dr. J. van der Spek, Den Dolder; Dr. P. J. W denburg, Arnhem, terwijl de Administratie w behartigd door Mej. M. D. van Hoogstraten, laan 6, Zeist (Postgiro 51868), aan wie men zocht wordt alle correspondentie en geldzendi te richten.

Asahan.

Oostkust van Sumatra-Instituut. M 13. *Bijdrage tot de kennis van de afd Asahan,* door M. Hamerster, ass.-res. Oostkust v. Sumatra Inst. Amst. 1926.

Asahan is geen interessant land; vandaar d geen belangrijk boek over dit land is te schrij wel een nuttig boek, een zooals de heer Hame heeft geschreven. Daar is b.v. de geschiedenis feitelijk begint met de Atjehsche inmenging; daarvóór geschiedde is legende. Die inme kwam omstreeks 1620 toen een Atjehsche s een bruid poogde te halen uit het land van in het vervolg van de Asahansche geschi komen niets dan namen te voorschijn van su radja's, jang di pertoean's soetan's en teng tusschen deze namen veel geharrewar onde en, later, verzet tegen het Nederl. gezag. Nie

deze potentaten is iets bijzonders te vertellen; er is b.v. Soetan Alam wiens „eenigste merkwaardigheid" was, dat hij 22 vrouwen en 37 kinderen ...d. Toen in 1915 de sultan van Asahan overleed, ...s zijn zoon 8 jaar; een regent bleek dus noodig een rijksgroote werd als zoodanig aangewezen; ...t portret van dezen heer vindt men tegenover ...n titel; hij voert nog het bestuur over Asahan; ...s sultan's zoon is thans 18 en zit in de 2de klasse ...n de Mulo te Batavia; geen vluggertje, maar ...sschien is dat niet noodig.

Het volkstype is geprononceerd Bataksch, zegt de schrijver, behalve aan de kuststreken, waar door ...menging met talrijke bevolkingsgroepen, Atjèh-..., Maleiers van den overwal (dus van het schier-...land), Chineezen, Menangkabauers, Javanen, Man-...lingers, Bandjareezen en Klingen het gewone ...pe „Oostkust Maleier" is ontstaan. Hoe men zich ...ze soort heeft voor te stellen, kan uit 't volgende ...lken: vlijt, spaarzaamheid, kunstzin, moed spo-...disch aanwezig; de bevolking is lui, vergenoegt ...h met ingevoerde rijst, die betaald wordt met de ...brengst van rubberboomen of van boschproduk-...n die men anderen laat halen. Sawah's zoo goed ...nergens, behalve daar waar Javanen of Bandja-...reezen er voor zorgden; ladangbouw bepaalt zich ...t het strikt noodzakelijke; huizenbouw in verval, ...unstnijverheid insgelijks. Dobbel- en spilzucht ...vieren hoogtij". In enkele regels toont de schr. ...n in hoever de groote ontwikkeling der Euro-...peesche kultures invloed heeft gehad op het karak-...ter en de levens-omstandigheden der bevolking.

Er schijnen ginds groote mogelijkheden van ont-...wikkeling te liggen. De tabakskultuur is mislukt: ...t produkt kon geen standhouden naast het andere ...t uit Deli en uit Langkat komt; sedert 1908 zijn ...e meeste concessies waarop aanvankelijk de ...tabakskultuur met middelmatigen uitslag werd ge-...dreven, in andere handen overgegaan en de ter-...reinen werden voor rubberkultuur bestemd. In ... leverde Asahan reeds meer dan 1/3 van de ...heele rubberopbrengst der Oostkust. Daarnaast ...een kultuur in opkomst die veel belooft: de olie-...palm-kultuur; een oppervlakte van 12.000 H.A. zal ...in de naaste toekomst met deze boomen zijn be-...plant. De kultuurcentra in de onderafdeelingen ...Batoe Bahra, Asahan en Laboean Batoe worden ...afzonderlijk genoemd.

Volgen we de inhouds-opgaaf dan blijkt het boek ...in deze hoofdstukken te zijn verdeeld: landbeschrij-...ving; klimaat en regenval (met regenkaartje; een ...droge tijd is er niet); flora; fauna; bevolking; be-...stuur en rechtspraak (Europeesch bestuur en zelf-...bestuur); onderwijs; eeredienst; geneeskundige ...dienst; agrarische aangelegenheden; groote, kleine ...inlandsche landbouw; boschwezen; veeteelt; vis-...scherij; landschapskassen; negorij-fondsen en in-...landsche rechtsgemeenschappen. In een laatste ...hoofdstuk is afzonderlijk de gemeente Tandjoeng ...Balei beschreven, dat is de hoofdplaats, waar de as-...sistent-resident woont in een mooi huis, op een der ...platen afgebeeld. Niet alle hoofdstukken geven uit-...voerige inlichtingen; de flora heeft aan 37 regels ...genoeg en bevat geen enkelen latijnschen naam; ...de fauna is iets grooter; er blijken nog olifanten ...te zijn in Asahan; na de zoogdieren, krokodillen, ...slangen, schildpadden, haaien en zaagvisschen ...noemt de schrijver ons één vogel, den neushoorn-...vogel.

In het slot wordt het groote belang bespro-...ken van de verbetering der bestaande havens, ...van de voornaamste zijn die van Tandjoeng ...Balei en van Laboean Bilik. Eerstgenoemde heeft ...tot achterland de geheele onderafdeeling Asahan, ...een deel van Batoe Bahara en later, wanneer de ...Siantar-Asahanweg gereed is, ook een deel van 't ...Bataksche land. Het is hoog noodig dat de bevaarbaar-...heid der Asahan-rivier wordt verbeterd.

Zij die met dit landschap iets hebben te maken ...zullen in Hamerster's „Bijdrage" stellig een en ander van hun gading vinden; voor hen wel een nuttig, zakelijk boek; niet een leesboek voor anderen.

JOH. F. SNELLEMAN.

Van Week tot Week.

Dinsdag 27 April tot Maandag 3 Mei.

De onlusten op Atjeh. Troepenversterking. Aneta [1]) seint d.d. Batavia 1 Mei. Een zestigtal militairen, waaronder een brigade marechaussee is van Tandjong-Priok naar Atjeh vertrokken. Een volgend detachement gaat 8 dezer. Kapitein Gosenson te Meester-Cornelis is aangezegd, dat hij spoedig naar Atjeh moet vertrekken.

Ass.-Resident Van Zijll de Jong. Benoemd is tot ass.-Resident van Bengkalis de heer A. F. A. van Zijll de Jong, die van verlof is teruggekeerd. (Aneta).

De bandjir te Padang. Volgens een Aneta-telegr. d.d. Padang 25 April bedraagt de door particulieren geleden schade bij den bandjir in Padang en omgeving ruim *f* 500.000.—. De schade aan het gouvernement berokkend, is niet te taxeeren.

G. Gerlach †. Te 's-Gravenhage is in den ouderdom van 44 jaar overleden de heer G. Gerlach, assistent-resident bij het Binnenlandsch Bestuur in Ned.-Indië, laatstelijk te Padang, ter beschikking van den Gouverneur van Sumatra's Westkust. De heer Gerlach vertoefde met ziekteverlof in het moederland.

De Indische begrootingen. Dezer dagen is door de Tweede Kamer de Oost-Indische begrooting voor 1926 aangenomen; alleen de sociaal-democraten en het communistisch lid stemden tegen. De begrooting van Suriname evenals die van Curaçao werden goedgekeurd zonder hoofdelijke stemming.

Univ. examen. Leiden. Doctoraal examen Indisch recht de heer Mr. B. J. Lambers.

Werkende vulkanen op Sumatra. Palembang, 29 April (Aneta). De Merapi en de voortop van den vulkaan Dempo vertoonen verhoogde werking. Het kratermeer is vermoedelijk leeggeloopen; de noordzijde van den kraterwand is gedeeltelijk weggeslagen.

Communistische bladen verboden. Aneta seinde d.d. Batavia 27 April. Eenige communistische bladen zijn in Indië ten gevolge van de nieuwe bepalingen der strafwet opgeheven.

Een telegr. gedateerd uit Solo van 29 April luidt: De uitgifte van het orgaan der Sarekat Rajat Mowo is stopgezet; vijf redacteuren, die propaganda maakten voor het communisme, zijn gearresteerd.

Intree-rede Prof. Gonggrijp. Den 26en April heeft de heer G. Gonggrijp, benoemd tot hoogleeraar aan de Handelshoogeschool te Rotterdam, zijn ambt aanvaard met een rede getiteld: Bruikbaarheid en beteekenis van enkele rente-theorieën voor de koloniale economie.

De economische ontwikkeling van Ned.-Indië. De heer G. J. W. Putman Cramer, secretaris van den Ondernemersraad, heeft den 1en Mei in de Geldersche Industrieele Club een lezing gehouden over de economische ontwikkeling van Ned.-Indië. (Een uitvoerig verslag bevat de *N. R. Ct.* van Zondag 2e Mei, blz. A).

Batik-tentoonstelling. Onder groote belangstelling heeft Zaterdag (1 Mei) Mevr. Van Beresteijn-Tromp in de Gothische zaal te 's-Gravenhage, eene tentoonstelling van batiks geopend, georganiseerd door den Raad van Beheer van Boeatan. (Zie voor bijzonderheden de rubriek Kunst, enz. in dit blad).

Voordracht van R. M. Noto Soeroto. Den 29en April heeft Raden Mas Noto Soeroto, op uitnoodiging van de groep Lumière voor het Willemsfonds te Antwerpen een lezing gehouden over: De Javanen *(Vaderl.)*.

Pest in Midden-Java. In de week van 7 tot en met 13 Maart zijn op Java 165 gevallen van pest gerapporteerd, waarvan in de afdeeling Wonosobo 1, Temanggoeng 34, Magelang 6, Jogjakarta 10, Soerakarta 2, Bojojali 1, Klaten 21, Sragen 1, Pekalongan 18, Tegal 10 en Poerbolinggo 61.

Communistische vereenigingen ontbonden. Solo, 3 Mei (Aneta). De afdeelingen Sarekat Rajat en de Communstische Partij in Indië alhier zijn ontbonden.

1) De tekst van dit en volgende Aneta-telegrammen is ontleend aan de „N. R. Ct.", het „Vaderland" en de „Haagsche Ct.".

AAN DE LEDEN. Mogen wij op Uwe medewerking rekenen om het ledental onzer vereeniging te doen toenemen? Als ieder lid slechts één persoon introduceert, zal onze wekelijksche Mutatiestaat een sprekende rubriek vormen, die getuigenis aflegt van daadwerkelijk streven naar verhooging van den bloei van „Oost en West".

Bandjir in Zuid-Sumatra. Benkoelen, 3 Mei (Aneta). Bij een bandjir in het Kroeische zijn eenige huizen en 'n missigit (tempel) in de rivier gestort. Veel vee is verdronken. Een nieuwe hangbrug is vernield en meegesleurd. Het bedrag van de schade is niet bekend; het verkeer is verbroken. De weg Kroei-Niwa is door aardschuivingen over een afstand van zeven kilometer vernield.

Opening van bevloeiingswerken. Djokjakarta, 3 Mei (Aneta). Bij de feestelijke opneing te Bonongan van de bevloeiingswerken in tegenwoordigheid van den sultan, den resident en vele belangstellenden werden redevoeringen gehouden door den heer Schmutzer, administrateur van de sf. Gondang Lipoero, den resident en den sultan.

Boedi Otomo. Semarang, 3 Mei (Aneta). Boedi Otomo houdt 20 Juni een buitengewoon congres te Djokjakarta ter bespreking van een motie in de richting van non-coöperation.

Van Gouvernements-leveranties uitgesloten. Batavia, 3 Mei (Aneta). De Regeering sloot de firma's Nederlandsch-Indische Maatschappij tot voortzetting der zaken Van der Linde & Teves en R. S. Stokvis en Zonen Ltd. en Technisch Centraal Bureau der Firma Carl Schlieper gedurende een jaar uit van gouvernementsleveranties in verband met het verleenen van retour-commissies voor 1923. Het Bat. Nieuwsblad merkt op, dat het de bedoeling geweest is, een voorbeeld te stellen, doch dat in het onderhavig geval te laat is geschied en dus niet vrij van zekere onbillijkheid. Het onderzoek berokkende Linde Teves reeds zeer veel schade, hetgeen de Regeering in aanmerking had moeten nemen.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt.

Opening der Batiktentoonstelling in de Gothische Zaal te 's-Gravenhage.

In de tot een smaakvolle, rustig in toon gehouden expositielocaal aangekleede Gothische zaal, waar een keurcollectie van batiks uit de verschillende centra van Java, bizonder goed uitkomen, had zich op Zaterdag 1 Mei des namiddags te drie uur een drom van genoodigden verzameld voor de opening der door *Boeatan* georganiseerde tentoonstelling.

De presidente van den Raad van Beheer van *Boeatan* heette de aanwezigen, waaronder Pangeran Ario Soerjadiningrat, hartelijk welkom en betuigde dank aan allen, die deze tentoonstelling mogelijk hebben gemaakt. In de eerste plaats aan Hare Majesteit de Koningin, die de zaal ter beschikking heeft gesteld voor dit doel; verder aan de gelukkige bezitters van mooie batiks, die hunne schatten voor deze tentoonstelling in bruikleen hebben willen afstaan, bovenal *Pangeran Ario Soerjodiningrat,* die uit Djocdja zoovele mooie batiks heeft medegebracht, maar ook het Land- en Volkenkundig Museum te Rotterdam, dat zeldzame exemplaren afstond en de Koloniale Bibliotheek in de van Galenstraat 14 te 's-Gravenhage *) voor het in bruikleen geven van het standaardwerk van *Rouffaer en Juynboll* en verschillende foto's, op het batikken betrekking hebbend, alsmede aan die goede vrienden van Indië, die *Boeatan* geldelijk hebben willen steunen om de anders zoo holle, koude zaal een fijn, warm aanzien te geven, waardoor de fraaie batiks goed tot haar recht komen.

Als *Boeatan* er in geslaagd is een mooi geheel aan te bieden, dan is dit bovenal te danken aan den heer *de Koo,* binnenhuis-architect, die met zijn goeden smaak aan het werk is geweest, onvermoeid, dagen lang, met de grootste toewijding, zoo zeide de spreekster, terwijl zij mede *Boeatan's* groote erkentelijkheid uitdrukte jegens de Propaganda-commissie, die ook nu weer, gedurende den duur der tentoonstelling, de heele maand Mei, alle zorgen er voor op zich wil nemen.

Spreekster legde den nadruk er op, dat deze tentoonstelling niet een wetenschappelijk ethnografisch, noch een technisch doel heeft, hoewel de batiks eenigszins gerangschikt waren naar de verschillende streken, waaruit ze afkomstig zijn en er op de aangebrachte étiquetjes wel enkele technische bizonderheden vermeld staan, haar streven is aesthetisch
ethisch. Zij wil een beeld geven van de groote
tieke waarde der Javaansche batikkunst, die met
wereldberoemd is. *Boeatan* mag zich zeker wel
het hare te hebben bijgedragen tot deze alombek
heid door hare verschillende tentoonstellingen in
nen- en buitenland gedurende onze bijna vijf en t
tig jaren. In deze zelfde zaal werd reeds in 1901
batik-expositie gehouden door de Commissie
Kunstnijverheid der „Vereeniging Oost en West",
uit *Boeatan* enkele jaren later is gegroeid.

Terecht schrijft *J. A. Loebèr Jr.,* Prof. aan de K
nijverheidschool te Elberfeld, een der beste kenners
onze Indische sierkunst, van wiens hand eerst
een Batikboek verschijnt:

> „Een kostbare schat van sierkunst is met
> batikkunst op Java en Madoera gevormd en a
> de Indische Kunstnijverheid niets anders
> deze batikkunst opgeleverd hebben, het zou
> doende zijn om haar een eervolle plaats te
> zekeren. Er is niets mooiers te bedenken dan
> Javaansche batiks, die door hare veredelend
> werking het simpele materiaal verhoogen,
> weeldekunst verheffen".

Zou 't nu niet doodjammer zijn, als deze zoo
staande kunst wegkwijnen moest uit gebrek aan
werkelijke belangstelling en aanmoediging, zo
langs moreelen als financieelen weg?

De vrees voor achteruitgang der batikkunst is
lijk niet ongegrond. Er worden van overheids
reeds enquêtes en rapporten uitgeschreven ove
oorzaken er van, vooral op handelsgebied. Deze z
wel hoofdzakelijk gelegen zijn in de vermindering
koopkracht bij het Javaansche volk in het algem
dat zich nu grootendeels tevreden moet stellen
minderwaardige batiks. Daarom is in die str
waar de goedkoopste batiks gemaakt worden, o.a.
middel van stempels (z.g. *tjaps*) de omzet natu
het grootst en vandaar ook, dat de fabriekm
Europeesche namaak-batik, steeds meer aftrek
Het spreekt wel vanzelf, dat de batik*kunst*
dit alles lijdt, zóó zelfs, dat sommigen meenen,
thans geen waarlijk mooie batiks meer gemaakt
den.

Moge deze tentoonstelling, waar naast
oude exemplaren, even fraaie nieuwe hange
tegendeel van deze al te pessimistische meening
gen. Er zijn op Java wel degelijk nog batik-kuns
ressen, die de techniek volkomen meester zijn en
vak met zooveel liefde beoefenen, dat zij er haar
in leggen.

Maar haar aantal zal verminderen, als haar
niet naar waarde geschat wordt en steeds minde
trek vinden kan.

Gelukkig is er nu in Djojcdja onder de Lands
ten een „*Vereeniging tot bevordering der Batikk*
opgericht, waarvan *Pangeran Ario Soerjodiningrat*
wij zoo gelukkig zijn, als deskundige, in ons midd
hebben, voorzitter is, zoo kan 't den goeden kant
gaan! Dit streven moeten wij naar onze beste k
ten steunen.

Er zijn hier in Nederland vele kunstkenners,
tevens groot-verzamelaars, die meenen, dat de In
sische kunst aan haar lot overgelaten moet wo
dat alle Westersche inmenging uit den booze is.

Dit is zeker de allergemakkelijkste opvatting, ze
niets, noch aan goed, noch aan moeite en zorgen.

Maar......... mag men een wezen, dat kwijnt, en
wel zulk een voortreffelijk wezen, aan zijn lot
laten, het een erbarmelijken dood laten sterven?

Moeten wij niet veeleer ons inspannen om 't e
gezamenlijke krachten, met liefde en toewijding,
bovenop te helpen?

Het is een feit, dat Europeesche bemoeienis, van
ticuliere zijde, ook aan de Javaansche batikkun
esthetisch gebied nadeel heeft berokkend: als b.
disch-Europeesche dames een batikerij oprichten,
zij Javaansche batiksters laten werken naar voor
onbegrijpelijke patronen uit modeplaten en behan
papieren. Dit doen die leidsters echter zuiver om
handelsbelang, niet uit waardeering en liefde vo
Javaansche batikkunst; zij vonden en vinden no
koopers onder degenen, die al evenmin de batik
naar waarde weten te schatten, doch alleen na
nieuws verlangen ook op dit gebied. De batik-te
liet daarbij echter veelal niets te wenschen ove

Er zijn kunstkenners onder de batikliefhebbe
zelfs bij deze Europeesch beïnvloede batiks a
hoogstaande exemplaren vinden, n.l. die, waarin
tijd de eigen Javaansche opvatting en stijl der ba
zien weergegeven, terwijl weer andere kunstk

*) Naar wij vernemen, was 't Zaterdag 1 Mei juist 25 jaar geleden dat de heer W. C. Muller, Adjunct-Secretaris van het Konink. Instituut voor Land-, Taal- en Volkenkunde van Ned.-Indië, zijn taak aan deze bibliotheek, die zoovelen van nut is, begon. Allen, die den jubilaris kennen en waardeeren, zullen zich zeker met hem over dit heugelijk feit verheugen en hem nog vele jaren in gezondheid en opgewektheid, op zijn zoo omvangrijken post wenschen.

ist de traditioneele oude batiks, juist om hun onbe-pelijk strakke uitvoering, zonder bezieling vinden, s van alle kunst ontbloot.

De Westersche opvatting van kunst dekt niet altijd Oostersche, om hier maar één voorbeeld te noemen: De Javaan roemt de batik van vlekkelooze regelmaat, der een barstje in de was (het euvel, waaraan de or ons zoo geliefde marmer-adertjes op de stof te nken zijn). Wij beseffen echter niet, dat om zulk volmaaktheid te bereiken, de batikster niet alleen ar vak volkomen moet verstaan, maar ook moet be-hikken over een kalmte van geest, een rust en be-kenheid van gemoed, een verheven levensrhythme, lke maar weinigen van ons, Westerlingen, kunnen grijpen, laat staan waardeeren. Langs intellectueelen g bereikt men dit begrip ook niet, men moet 't met n eenigszins gelijk gestemd gemoed leeren aanvoelen. tzelfde geldt immers ook van de Oostersche muziek dans.

Maar de tijdgeest is aan 't kenteren, er komen er hoe ger hoe meer onder ons, met de artistiek aangelegde turen te beginnen, die juist deze hoogste levens-arden in zich zoeken tot ontwikkeling te brengen aan te wakkeren. Dit is echter niet te volbrengen t redeneeren en niets doen: de goede gedachten moe-n in liefdedaden worden omgezet, ten bate van an-ren en daardoor tevens voor onszelven. Natuurlijk ordt er dan wel eens iets verkeerd gedaan: door uikelen en vallen leert men loopen.

Zoo gaat 't ook met betrekking tot de Indonesische unstnijverheid, tot de Javaansche batikkunst, waar op deze tentoonstelling om gaat. Laat 't ons een be-fte en een eer zijn hare thans wat wankele schre-n, naar onze beste krachten, met liefde te steunen, o lang tot ze weer op eigen beenen kan staan.

Het is heden de eerste Mei, een gelukkige dag voor opening der tentoonstelling. Moge dit een gunstig orteeken zijn: in de natuur, rondom ons, ontluikt es in lentepracht. Moge ook voor de Javaansche ikkunst spoedig een tijdperk van nieuwen groei en i aanbreken!

Als deze tentoonstelling, Boeatan in samenwerking de vereeniging te Djocdja, daartoe iets bij mag gen, zal 't doel, dat er mee beoogd wordt, bereikt orden.

... een al-oude Javaansche gewoonte om bij fees-gelegenheden, bij den aanvang van een belang-werk, een zegeningsmaal (*slamatan* of *sedekah*) te richten onder degenen, die eenzelfde doel be-n. Boeatan heeft deze goede gewoonte willen vol-, hopende, dat allen van het opgedischte een bete len willen gebruiken op het welzijn der Indonesi-kunstnijverheid, in het bijzonder tot heil der Ja-ansche batikkunst.

an het tentoongestelde hopen wij den volgenden eenige regels te wijden.

...rsoverzicht uit de Indische Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De nieuwe Gouverneur-Generaal.

Jhr. mr. A. C. D. de Graeff heeft te Tokyo en te Washington ons land vertegenwoordigd. *De Locomotief* (. Mrt.) wijst er op dat deze omstandigheid bij de e voor het landvoogdelijk ambt beslissend moet geweest: *De internationale positie van Indië* wordt erscht door den toestand in het Verre Oosten en de landen rondom den Stillen Oceaan. Niet alleen een conflict tusschen één of meer landen in dit der wereld voor Indië velerlei gevaren meebren-maar ook de binnenlandsche toestand in die lan-in vredestijd is in menig opzicht van groote betee-s voor Indië. De gebeurtenissen in China, inzon-heid de verhoudingen in Zuid-China, brengen con-nties mede voor Indië. De duurzaamheid van het ur der Amerikanen in de Filippijnen is van be-voor Indië. De noodzakelijkheid van Japansche ie moet in Indië met aandacht gevolgd worden. en meer wint het inzicht veld, dat menig groot bleem van Indië zelf bepaald wordt niet slechts Indische omstandigheden, maar ook door inter-nale factoren. De positie van Nederland tusschen mogendheden houdt rechtstreeks verband met het van Indië en de buitenlandsche staatkunde be-t de erkenning van dit feit te weerspiegelen. Meer dan ooit heeft Indië als groot productieland de aandacht van de buitenwereld. Hoe grooter het aandeel van Indië wordt in de voortbrenging van voor de wereld onmisbare tropische producten, hoe meer Indië in het centrum raakt van de internationale aandacht. Daarom wordt het bestuur van Ned.-Indië thans gelegd in handen van een man, die vertrouwd is met de werkelijkheden van de buitenlandsche staatkunde en die de gezindheid in leidende regeeringskringen leerde kennen juist in die landen, die op de situatie rondom den Pacific den grootsten invloed hebben. Die bekendheid zal jhr. de Graeff bij de bestuursvoering over Indië te stade komen. Zijn praktische kennis van menschen en verhoudingen in Japan en de Vereenigde Staten kan voorts in menig geval een leidraad vormen voor beslissingen ten aanzien van zaken, waarbij Japanners en Amerikanen betrokken zijn. Dat al deze eigenschappen vereenigd zijn in een man, die tevens met Indië bekend is door een loopbaan, welke naar de allerhoogste betrekkingen in den lande voerde, stemt tot vertrouwen. Dat vertrouwen — zoo vervolgt *De Loc.* — moge den nieuwen landvoogd bij zijn komst over eenige maanden in ruime mate geschonken worden. Hij aanvaardt het bewind op een tijdstip, waarop vele nieuwe maatregelen in uitvoering kwamen en waarop nog andere op uitvoering wachten. Hij krijgt een andere positie dan zijn voorgangers. Weliswaar vindt hij het evenwicht der staatsfinanciën hersteld, maar de belastingverlaging en de werken ten behoeve der bevolking blijven de grootste zorg voor het behoud van dat evenwicht eischen. Den nieuwen landvoogd wacht een zeer zware taak. Dat hem de kracht moge geschonken worden voor een bewind, in elk opzicht bevorderlijk voor de rustige ontwikkeling van Indië.

De *Java-Bode* (24, 25 en 27 Mrt.) bespreekt eveneens de Gouverneur-Generaalskeuze. Van de staatkundige overtuiging van den nieuwen landvoogd zegt de *J. B.*: Zij, die hem gekend hebben schetsen hem als iemand, die meer op de uitvoering der bepalingen let dan op de daarin gestipuleerde mogelijkheden. In zijn tijd vond hij het Regeeringsreglement voldoende zooals het was, mits de hanteering ervan naar de innerlijke bedoeling geschiedde. Hierop wil de *J. B.* den grootsten nadruk leggen bij de ambtsaanvaarding van den heer De Graeff in deze dagen van politieken en administratieven groei. Van hem is geen gevaarlijke vrijgevigheid in zaken van bestuur te verwachten.

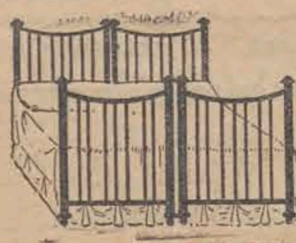
Wij vestigen nog de aandacht op de *Java-Bode* (30 Mrt. „Buitenzorg en de Buitenwereld"; 20 Mrt. „Gelb gegen Weisz", „De toestand in Syrië"; 24 Mrt. „Het Jacobijnen-lied der Chineezen"), het *Bataviaasch Nwsbl.* (18 en 19 Mrt. „Mongolië onder invloed van de Sovjet"; 19 en 22 Mrt. „China-kroniek"; 20 Mrt. „Afghanistan"; 22 Mrt. „De toestand in Oost-Azië"; 23 Mrt. „De Philippijnen", „China"), *De Locomotief* (15 Mrt. „Fransche zorgen"; 19 Mrt. „Hongkong en Kanton", „Modern Turkije"', „Liberia als rubberland"; 22 Mrt. „De Indische kwestie in Zuid-Afrika"; 23 Mrt. „Mandaten en Monopolies", „Amerika en de Filippijnen"; 25 Mrt. „De Filippijnen", „Formosa"; 27 Mrt. „China-nieuws", „Wood spreekt", „De harde hand van El Gazi", „De Italiaansche expansie"), het *Soerabajasch Hbl.* (18 Mrt. „Zuid-China onder rood bewind"; 22 Mrt. „De Japansche export en de yen"; 24 Mrt. „De wedloop in de bewapening in den Pacific"; 25 Mrt. „De Filippijnen", „Uit de Pacific-landen"; 26 Mrt. „Het sluiten van de haven van Canton", „Het Japansche bevolkingsvraagstuk"), *De Sum. Post* (23 Mrt. „De petroleum van Mosoel") en de *Deli Crt.* (1 en 3 April „Indië in de internationale economie").

De Buitengewesten en hunne leiders (vervolg).
De bestuurshervorming.

In de *Java-Bode* (26, 27, 29 en 30 Mrt.) en *De Loc.* zijn thans opgenomen interviews met de residenten van Tapanoeli, Palembang (hierbij werd ook de Minahassa besproken) en Timor. De *Java-Bode* van 29 Mrt. geeft tevens een Overzicht der aanleg-plannen van de „Wegen in de Buitenbezittingen".

Over de toestanden op de 215 panglongs in de residentie *Riouw* en Onderhoorigheden (*De Loc.* 22 Mrt.) deelde resident *Doeve* mede, dat de panglongs thans geregeld door de arbeidsinspectie bezocht worden en ook door het Bestuur en het Boschwezen. Zoodoende zijn de koelietoestanden reeds veel verbeterd.

Ook in *Palembang* is door de groote plotselinge rubberinkomsten zeer veel geld verdiend. Resident *Tideman* acht de weeldedrang bij snelle stijging van inkomsten zeer natuurlijk. Maar 't geld wordt volstrekt niet geheel verkwist; de Palembanger is economisch aangelegd en weet zijn geld goed te besteden. Hij heeft zich

Aan de Leden van „Oost en West"

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad" is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoopen te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,

2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

DE UITGEEFSTER.

niet de kaas van zijn brood laten eten door Chineezen, maar heeft zelf den handel weten te behouden en het verdiende geld benut om zijn bedrijf in allerlei richting uit te breiden! Er is bijv, een handelaar, een gewone Palembanger, die 't laatste jaar ruim ƒ 80 mille verdiende, maar 't goed weet te gebruiken ook. Zulke energieke kerels zijn er verscheidene onder hen, en dat werkt een flinke economische ontwikkeling sterk in de hand.

In de *Minahassa* is het analphabetisme geheel verdwenen. Iedereen kan lezen en schrijven, en verscheidenen spreken behoorlijk Hollandsch. Die ontwikkeling maakt de menschen niet afkeerig van den eenvoudigen handenarbeid, om hun brood te verdienen; bij de heerendiensten kwamen de „ontwikkelden" toch gewillig uit als koelie aan den weg. 't Geeft ook zoo veel makkelijker contact met de menschen; ze denken na en begrijpen, wat hun voorgesteld wordt. Zoodoende vindt men daar ook krachtiger gemeenschapsleven en gevoel van sociale verantwoordelijkheid. Het Christendom, zooals het daar beklijfd is, heeft veel goeds gedaan. Het gezinsleven is er zoo veel sterker door ontwikkeld, wat natuurlijk het verantwoordelijkheidsgevoel opwekt. De positie van de vrouw is daardoor ook zoo heel anders; resident Tideman kent geen andere streek, waar de vrouw zoo'n diepgaanden en goeden invloed uitoefent. Daar draagt heel veel toe bij, dat ook het meisje geheel meegaat in den ontwikkelingsgang, dus naast den man kan staan. Er zijn zoodoende in de Minahassa verscheidene werkelijk vooraanstaande vrouwen, die in de sociale ontwikkeling een nobele rol vervullen. Door de meerdere ontwikkeling van het volk is in den Minahassa-raad ook een heel andere geest gekomen. De leden voelen hun verplichting tegenover de gemeenschap en zijn er nu met hart en ziel bij. Zoodoende wordt er nu goed werk verricht, is er auto-activiteit gekomen, initiatief en drang om het land vooruit te brengen.

De *Java-Bode* van 25 Mrt. L. N. en 29 Mrt. brengt het volledige bericht omtrent de aanstaande verdeeling der Buitengewesten in zes groote bestuursressorten (behalve Atjeh en O.), waarvan Zuid-Sumatra reeds medio 1926 een provincie zal worden met resident Tideman als eerste Gouverneur. In het algemeen beteekent deze hervorming ***een zeer belangrijke verbetering der vooruitzichten van de bestuursambtenaren der Buitengewesten.*** Volgens voorloopige berekeningen zal de nieuwe bestuursindeeling de instelling van 33 à 35 residentsplaatsen omvatten (medegerekend de residenten ter besch. der Gouverneurs), met de 7 Gouverneurs-plaatsen dus ± 42 keuze-betrekkingen, inplaats van de 17 residenten en Gouverneurs, die thans bestaan. Uit het tegenwoordige corps van ± 90 assistent-residenten der Buitengewesten zal een keuze gedaan moeten worden om de ± 30 nieuwe residentsposten te bezetten. Vergeleken met de bestuursambtenaren op Java hebben die der Buitengewesten thans wel een buitengewoon gunstige promotiekans gekregen. Voor het oude bestuurscorps van ongeveer 75 assisten-residenten op Java komen, als daar de bestuurshervorming geheel voltrokken is, 3 plaatsen open als Gouverneur en ongeveer 45 als resident; een kans voor den hoogsten bestuursrang van 1 op 15. In de Buitengewesten wordt die verhouding 7 Gouverneurs en 35 residenten, een promotiekans derhalve van 1 op 5.

...gen (vervolg).

De *Deli Crt.* (29 Mrt.) ontleent aan het „A. I. D." een interview met **kolonel F. T. A. van Gheel Gildemeester en majoor E. J. Geldrop**, twee Atjeh-officieren. Het is hun niet onopgemerkt voorbijgegaan, dat sedert de recente voorvallen drie Atjeh-kapiteins snel naar Atjeh werden overgeplaatst; later volgden er nog twee. Doch intusschen hadden zij met stijgende verontwaardiging verschillende publicaties in de dagbladen gevolgd, zoodat gemeend werd, d.t ook wel een ander geluid mocht worden gehoord. Beide officieren verklaarden het in hoofdtrekken eens te zijn met de verklaringen van resident Schmidt.

De *Deli Crt.* van 31 Mrt. geeft een samenvatting der beschouwingen in de Indische Pers over de vroegere overplaatsingen van Atjeh-kenners. De beteekenis van de uitzending van Atjeh-officieren ligt hierin dat daarmede alreeds dadelijk een moreel effect zal zijn verkregen tegenover de Atjehsche bevolking. De uitzending dier Atjeh-officieren valt zeker niet te beschouwen als een aanwijzing van veranderd inzicht omtrent het in Atjeh te volgen bestuursbeleid, veeleer als een incidenteele maatregel, noodig geworden door de op zich zelf staande aanvallen, welke een onmiddellijk krachtig optreden vereischten, waarvoor de ervaring van

voorheen van praktische waarde is. De algemeene ... van het bestuursbeleid wordt niet verlaten, maar ... dergaat slechts tijdelijke wijziging, en dan nog al... ten aanzien van het gebied, waar overvallen zich v... deden.

Communistische propaganda. De Soerabaja-staking...

Een radiogram uit Holland (*De Sum. Post* en ... *Crt.* 1 Apr.) brengt bijzonderheden over een intens... communistische propaganda. Het schijnt dat Ams... dam als centrale is gekozen, van waaruit Nederl... en Scandinavië, als ook Ned.-Indië bewerkt zullen w... den. De *Deli Crt.* (1 Apr.) toont aan dat de mededee... gen geen onrust behoeven te wekken. De autorite... zijn en blijven op hun qui vive.

Het *Soer. Hbl.* (24 Mrt. 3de bl. „Waar de sch... ligt") constateert dat bijna iedere week ons fe... bracht van de communistische actie, welke tot ... kort onmogelijk werden gehouden. Het *S. H.* w... schuwt er voor, dat het gevaar niet zoozeer zit in ... Inlandsche actie, doch bij ons; men begrijpt nog st... niet met voldoende duidelijkheid welk een reusach... invloed ten goede uitgaat van een krachtig en zel... wust optreden. Wat dit betreft is — volgens Z. — ... de Kraksaän-historie veel te leeren. In 't *Soer Hbl.* ... 27 Mrt. (3de bl. „Zelfkastijding") wordt de aand... gevestigd op een correspondentie in de „Java-Bo... (22 Mrt. „Soerabaja na de stakingen").

De *Java-Bode* (25 Mrt) deelt de uitkomsten m... van *„Het arbeidsonderzoek te Soerabaja"*. Een o... zoek als het thans door de Regeering gelaste, is uit... nuttig om de overheid op het spoor te brengen ... misstanden, die den communist zoo welkom zijn. ... mag daaronder noemen de meer dan treurige won... toestanden, die in deze landen worden aangetrof... Terwijl het geldloon zeer behoorlijk of soms zelfs ... verhouding hoog kan zijn, komt het voor, dat de ... standigheden maken, dat men voor dat geld lang ... zijn „waar" krijgt, dat de arbeider gedwongen is ... wonen in een krot, waarvoor hij een veel te hooge h... betaalt. Een andere commissie, door de Indonesis... studieclub te Soerabaja aangewezen, waarvan o.m. ... *Soetomo* en *mr. Singgih* deel uitmaakten (*Java-B...* 27 Mrt.) kwam tot acht conclusies. De drie laatste ... den: Zoowel werkgevers, gemeente als staat, d... de sociale positie der arbeiders zoo snel mogel... verbeteren (goede woongelegenheid, medische ... ongevallenverzekering, regeling van den arbeids... enz.). Aangemoedigd dient te worden de kennis ... taal en volk, speciaal bij het lager Europeesch pe... neel in die bedrijven, die met Inheemschen werk... Lotsverbetering van het lager politiepersoneel is d... gend noodzakelijk en betere waardeering van het ... heemsch intellect in openbare diensten zeer gewens...

Organisatorische vertegenwoordiging.
Op komende wegen.

In het *Soer. Hbl.* (24, 25 en 26 Mrt.) toont *Mr. J. ... mond* aan hoe in de verschillende landen de over... ging veld wint, dat de tijd van parlementarisme ... politieke partijen, zooals wij die heden kennen, v... bij begint te gaan en dat ook de staatkundige idea... waaraan een vorige generatie nog onwrikbaar geloo... aan evolutie onderhevig zijn. Geen staatsvorm is v... alle tijden. In de practijk is men reeds doende, zoo... van uiterst links als van uiterst rechts, een oploss... der moeilijkheden te zoeken in een vorm van org... sche vertegenwoordiging.

Het *Soer. Hbl.* (27 Mrt. „De Week") acht voor N... Indië een sterke bedrijfsconcentratie, sterker nog ... de Ondernemersbond thans vormt, een eisch van ... oogenblik. Een bedrijfsconcentratie, die het algem... belang op de eerste plaats stelt, die overtuigd te... is, dat krachtige samenwerking van werkgevers ... Europeesche werknemers noodig is, om te behou... hetgeen door Westersch kapitaal en Westersche e... gie in deze gewesten werd opgebouwd. Daartoe is ... noodig, dat de werknemers de bedrijfsconcentr... leeren zien niet als gericht tegen hen, doch als ... historisch gegroeide noodzakelijkheid, welke naast e... schaduwzijde ook een schoone beloften inhouden... lichtzijde heeft. Het belang van den Europeesch... werknemer staat, vooral in deze landen, niet tegen... dat van den werkgever, doch loopt er zoo goed ... geheel mede parallel.

In dit verband verwijzen wij naar het *Soer Hbl.* ... Febr. „De Indische Vakbeweging"), het *Bat. N...* (20 Febr. „De Indische Vakbeweging"), *De Sum... Post* (1 Mrt. „De Suikerbond") en *De Loc.* (15 Mrt. ... Spoorbond").

II. UIT DE INLANDSCHE PERS.

De „doejoeng" (zeekoe) en het daaraan verbonden bijgeloof in Ned.-Indië.

Volgens een in de „Perniagaän" van 16 November 25 voorkomend bericht, werd door een beroepsvisscher van de kampong Kakas, in het Menadosche, in de monding van de Bokirivier, in een der vischfuiken, een doejoeng opgehaald ter lengte van ongeveer Meter.

Zooals bekend, behoort de doejoeng tot de plantenetende walvischachtige zoogdieren, die in groote getale in de Chineesche Zee en in de wateren van den Molukschen Archipel voorkomen en die door de Chineezen als reine dieren worden beschouwd.

Wanneer de Chineesche visscher dan ook een doejoeng machtig wordt, geeft hij het dier gewoonlijk de vrijheid terug en denkt er niet over het vleesch te nuttigen, omdat, volgens een der bestaande verhalen, de doejoeng van den mensch afstamt en over zekere wonderbaarlijke eigenschappen beschikt.

Vooral het oogwater heeft bijzondere eigenschappen, terwijl, als het dier stervende is, het menschelijke geluiden uitstoot.

De plantenetende walvischachtige zoogdieren hebben niet een zoo sterke vischachtige gedaante als de vleeschetende walvisschen.

Hunne neusgaten staan boven op de bovenlip, ver van de kruin van den kop, de mamschijven zijn op de borst geplaatst en de huid is, ten minste van de jonge individuen, eenigermate harig.

De doejoeng leeft aan de kusten van riviermonden in de nabijheid van wellen met zoet water en voedt zich met zeewier in de nabijheid van het strand.

De smaak van het vleesch komt het meest overeen met dat van varkensvleesch en verscherpt, volgens het bijgeloof van de inheemsche bevolking, het verstand.

Toen de vangst bekend werd, kwamen vele belangstellenden het dier bezichtigen.

Onder hen was een Chinees, die, volgens de gewoonte, het dier wilde vrijlaten, hetgeen ook is geschied, nadat hij 2 zilveren ringen aan de neusgaten had vastgehecht.

Een gemeenteraad te Mekka.

I.

Onlangs had Sultan Abdul Azis Ibnoe Saüd het bestuur van de stad Mekka in handen genomen, of, zoo schrijft men in de „Sinar Sumatra" van 11 November 1925, hij vaardigde eene circulaire uit, waarin hij als zijn wensch te kennen gaf, dat de regeling van zaken voor de ingezetenen in den vervolge zelf zou geschieden en dat hij dientengevolge een bestuurscollege in het leven had geroepen, dat uit vertegenwoordigers van de Mekkaansche bevolking zou zijn samengesteld.

Bij de keuze van die personen is met de navolgende omstandigheden rekening gehouden:

1e. Ieder stamhoofd wijst een candidaat aan, die als zoodanig kan optreden en van bestuurszaken eenigszins op de hoogte is.

2e. Uit den geestelijken stand worden 2 candidaten aangewezen.

3e. Eveneens uit den handelsstand.

4e. Na deze keuze moeten de kiezerslijsten naar hoofdbestuur worden opgezonden.

5e. Bij deze keuze noch bij de verkiezingen mocht eenigen twijfel of dwang bestaan, terwijl de gekozenen, in geval van overtreding der voorschriften, streng zouden worden gestraft.

6e. Na de verkiezing zouden de gekozenen te zamen komen op nader te bepalen plaats en uur en zouden zij in de verschillende bestuursaangelegenheden worden besproken en behandeld.

Deze gemeenteraad van Mekka heeft laten bekend maken, dat in den vervolge voor de inlevering van de stembiljetten bussen zullen worden geplaatst ten huize van ieder stamhoofd.

De bussen voor de verkiezing van den geestelijke en van den handelsman worden gescheiden gehouden en met de andere bussen gesloten opgezonden naar het bestuurskantoor, alwaar zij in het openbaar worden geopend ten overstaan van Sjech Abba's Maliki en Sjech Mohamad Marsjoek (geestelijken) en van Abdullah en Mohamad Noer (handelaren).

Van de zijde der stamhoofden heeft men gekozen Sjech Abdul Kedir Saifi en Abdul Fattah, die bekend staan als goede stamleiders en van geslacht op geslacht sleutelbewaarders zijn geweest van de Ka-abah.

Behalve de andere gekozenen heeft Sultan Ibnoe Saüd 3 personen aangewezen, n.l.:

Sjech Mohamad Marsjoeki, Kadli van Mekka, als president;

Sjech Abdul Kadir Saifi, als onder-voorzitter en Sjech Mohamad Serwar Sabban als secretaris.

(Wordt vervolgd.)

III. UIT DE CHINEESCHE PERS.

De toekomst van de Chineezen in Ned.-Indië.

II (Slot).

Groot is reeds het aantal in Ned.-Indië geboren Chineezen, die als geneesheer, meester in de rechten, ingenieur en bij tal van bestuurslichamen en sociale instellingen werkzaam zijn en die zonder twijfel in de toekomst het hunne zullen bijdragen tot verhooging van het peil van den Chineeschen stam.

Het is van de actie dier intellectueelen dat het verkrijgen van de zoo gewenschte gelijkstelling met den Westerling hoofdzakelijk afhangt.

Eenige jaren geleden was het nog een zeldzaam verschijnsel dat een Chinees in den bestuursdienst trad, omdat hem nog geen Westersche opvoeding en kennis van Westersche administratie was bijgebracht, doch, sedert het onderwijs op de Hollandsch-Chineesche scholen resultaten begint af te werpen, ziet men tal van jonge Chineezen een werkkring zoeken en vinden bij den douanedienst, op tal van kantoren, enz.

Dat de Chinees ten alle tijde de voorkeur gaf aan een werkkring in den handelsstand, was gelegen in de omstandigheid, dat hij meer naar die richting neigde, doch ook daarin is reeds verandering gekomen, sedert hij persoonlijk heeft kunnen waarnemen hoe men ook op andere wijzen tot zekeren maatschappelijken welstand kan geraken en eene eervolle stelling in de maatschappij kan innemen.

Van groot belang voor alle Chineezen zonder onderscheid is de beantwoording van de vraag of de Chineesche volksgroep, na de noodige intellectueele ontwikkeling te hebben bereikt, één lijn zal trekken met betrekking tot de ontwikkeling van de belangen van haar stam en van haar land.

Neemt men in aanmerking het bestaande groote aantal Chineesche vereenigingen in Ned.-Indië en de geringe aaneensluiting en eensgezindheid, welke daarin heerschen, dan is, volgens de meening van de redactie der „Sinar Sumatra", de kans daarop niet bijzonder groot.

Haar inziens zal het verhoogen van het peil van den Chineeschen stam, wanneer de intellectueelen niet eenstemmig daarover denken, moeilijk worden bereikt, aangezien ieder intellectueel gewoonlijk zijn eigen rol in het leven wenscht te spelen.

Ook de handelaren en de kleine man hebben daaromtrent hunne eigen en bijzondere meeningen en zoolang die toestand bestaat, kan van eenstemmigheid en aaneensluiting wel geen sprake zijn.

Het bestaan en het wel en wee in de toekomst van de Chineesche volksgroep in Ned.-Indië is een onderwerp van de eerste orde en van het hoogste gewicht.

Het is in het belang van de groep dat zij in voortdurende vriendschappelijke verhouding staat tot het Westersch element.

Doch, om dat te kunnen doen, moet er gelijke behandeling en bejegening bestaan.

Het is goed de vraag te overwegen of verschil van behandeling bij verschil van gelaatskleur, maatschappelijken stand en geboorte-extractie voldoening schenkt.

Klein-Monaco op de Sanggi-eilanden (Menado).

In de „Keng Hwa Poo" van 31 October 1925 schrijft de persoon, die zich „Kawanoea" teekent, dat op de Sanggi-eilanden en meer in het bijzonder op Sanggi-Besar, het hazardspel in omvang toeneemt.

Vooral in de voornaamste negorij Tahoena schijnt de landschapspolitie door den mantripolitie met zijne agenten te worden geholpen bij het dagelijksche hazardspel, dat niet alleen plaats vindt achter de opslagloodsen, doch overal waar het publiek zich druk beweegt.

Aan het uiteinde van de Chineesche vestiging te Tahoena is eene plaats, die den naam draagt van Towo-E, waar personen van elken landaard hun geluk op de speelmat beproeven.

De leider van het spel is dikwijls de Japanner Fukiage, die daarin door een landgenoot wordt bijgestaan.

De schrijver maakt van het bovenstaande melding, met het doel autoriteiten en publiek te waarschuwen

en omdat hij medelijden heeft met al die teleurgestelden, die, als zij het speelhuis hebben verlaten, met zulke treurige trekken in hun gelaat huiswaarts keeren.

Hij hoopt dat de politie zich aan deze aangelegenheid zal laten gelegen liggen en niet het minst de jonge meisjes, die op de pasar komen, ten deze zal beschermen.

De strandnegorijen Bebalang, Panaroe, Lapango en Ngalipoeng volgen het voorbeeld van de moedernegorij, alwaar de personen, met name Si Maras en Si Laga, de bevolking weten te lokken en voor het hazardspel om zich weten te verzamelen, met het gevolg dat het geld van de spelers in hunne zakken terecht komt.

Groot-Sanggi gelijkt wel op een klein-Monaco, zegt de schrijver.

Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht.

Opstellen over Adatrecht van Prof. Dr. G. A. Wilken, bezorgd door Mr. F. D. E. van Ossenbruggen (Semarang enz., G. C. T. van Dorp en Co.).

In 1912 heeft Mr. van Ossenbruggen een zeer verdienstelijk werk verricht met de in verschillende jaren in zoovele tijdschriften verschenen bijdragen van Wilken bijeen te brengen, waardoor een standaardwerk van vier deelen is ontstaan, hetwelk de raadpleging van al wat die beroemde schrijver te boek had gesteld, in hooge mate vergemakkelijkt heeft.

Toen korten tijd geleden de oplaag van deze verzameling van „Verspreide geschriften" bleek uitverkocht, kwam de vraag van een volledigen herdruk ter sprake, welke echter afstuitte op bezwaren van de zijde der firma Van Dorp, die zich echter bereid verklaarde een gedeelte opnieuw te willen uitgeven. Mr. v. O. heeft daarop, in overleg met Prof. van Vollenhoven, uit den rijken voorraad eene keuze gedaan en zoo heeft het boek, welks titel hierboven is vermeld, zijn intrede gedaan.

Het ruim 500 blz. tellende werk, hoofdzakelijk bestemd om tegemoet te komen aan de behoeften van aanstaande Indische rechterlijke en bestuursambtenaren, voor wie Wilken nog steeds een onmisbaar leidsman blijft bij de studie van maatschappelijke en godsdienstige instellingen van Indonesië, bevat een interessante, van groote kennis en belezenheid getuigende Inleiding van Mr. van Ossenbruggen en voorts de volgende opstellen van Wilken. I. De vrucht van de beoefening der ethnologie voor de vergelijkende wetenschap. — II. Verwantschap, huwelijks- en erfrecht bij de volken van het Maleische ras. — III. Het erfrecht op Nias. — IV. Plechtigheden en gebruiken bij verlovingen en huwelijken bij de volken van den Indischen Archipel. — V. De verbreiding van het matriarchaat op Sumatra. — VI. Over het huwelijks- en erfrecht bij de volken van Zuid-Sumatra. — VII. Het landbezit in de Minahasa. — VIII. Landverkoop in de Minahasa. — IX. Het pandrecht bij de volken van den Indischen Archipel. — X. Het strafrecht bij de volken van het Maleische ras.

Dat deze aldus samengestelde bloemlezing den beoefenaars van het adatrecht van Indonesië zeer te stade zal komen, behoeft geen betoog, te meer daar Mr. v. Ossenbr. met groote nauwkeurigheid de literatuur vermeldt welke over de genoemde onderwerpen is verschenen, sedert Prof. Wilken zijne opstellen publiceerde.

Een voortreffelijk ingericht Register, eveneens door Mr. v. O. samengesteld, besluit de belangwekkende artikelenreeks.

De Indische Invoerrechten.

We ontvingen een prospectus van de firma C. de Boer Jr. te Den Helder, waarin deze mededeelt, dat verschenen is een over de Indische invoerrechten handelend werk van de hand van Dr. L. J. van der Waals, Referendaris bij het Ministerie van Koloniën. Het bevat een duidelijke, overzichtelijke behandeling, o.a. der volgende onderwerpen: Van plakkaat tot wet (1620—1865); de tariefwet van 1872 tot 1914; na den wereldoorlog; het karakter, de economische werking en het systeem der invoerrechten; de opbrengst der invoerrechten; het Indische toltarief en tolgebied. Als aanhangsel is de geheel bijgewerkte Indische tariefwet opgenomen.

Het is bekend dat door de Ind. Regeering binnenkort een ontwerp van een geheel nieuwe Indische tariefwet zal worden ingediend bij den Volksraad, die de oude wet van 1872 zal moeten vervangen, eene aangelegenheid, die de aandacht vraagt van den koopm den industrieel, den politicus, den economist, die len een woord zullen wenschen mede te spreken „ de eventueele benadeeling van zekere belangen tijd te voorkomen."

Door de uiteenzettingen van Dr. v. d. W. is men de gelegenheid deze belangrijke aangelegenheid na behooren in beschouwing te nemen en de wensch te formuleeren, die men bij de Indische Regeering, d Minister van Koloniën of de Staten-Generaal wil vo brengen.

Koloniaal Tijdschrift.

Inhoud van jaarg. 15, Nr. 3 (Mei "26). België als loniale mogendheid. Belgisch Congo en het mandaat gebied Ruanda-Urundi (VI. Rechtswezen. VII. Eco mische toestand. VIII. Financiën en belastingwez IX. Onderwijs en volksgezondheid. X. Het sociale vra stuk en de arbeiderskwestie. Inlander-politiek. XI. Sl woord en Naschrift. Met kaart), door A. Muhlenf — Enkele aanteekeningen over de geschiedenis v Nieuw-Guinea gedurende de laatste jaren (I. Nieu Guinea als zelfstandig gewest. II. III. Landbouw en beid in Australisch Papoealand in vergelijk met N Nieuw-Guinea), door L. Tip. — Bruikbaarheid en teekenis van enkele rente-theorieën voor de kolon ekonomie. Zakelijke inhoud van een rede, gehoud bij de aanvaarding van het ambt van buitengew hoogleeraar in de koloniale ekonomie aan de Ned landsche Handels Hoogeschol, door G. Gonggrijp. Balische splinters, door H. T. Damsté. 30. De Batoer eruptie. — Kroniek (Hervorming onder hoogen dr Enz.). — Literatuur (Dr. R. Broersma: Atjeh als la voor handel en bedrijf), besproken door H. T. Dams

Indië. Geïllustreerd Tijdschrift.

10e Jaarg. afl. 3 (28 April '26). Een en ander uit va's verre verleden. II (vervolg). III. Javaansche ch nologie (met ill.), door L. — De luchtlijn Londo Singapore in 10 dagen in 1928 geopend. Twee o cieele Britsche uitingen in verband daarmede, d E. L. K. Schmülling (slot). — Mooi Sumatra, door van Bokhoven. (1. Naar boven. 2. Met de tandradb door den boekit Barisan. 3. Ons landhuis). — Sc sen uit de Landsraadzaal (Midden-Java), door Mr. (vervolg). — Tjoeroeg Tji-Tarik, een der mooist len van het Preanger bergland, door J. R. (met il

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van jaarg. 10, No. 39 (27 Ma '26). De vruchtbaarheid van den grond, in het bijz der in verband met de teelt van meerjarige gewas (slot), door Oey Tiauw Hok. — De aardappelknoll rups (Phthorimea operculella) en de tabakscultuur Deli, door J. C. van der Meer Mohr. — De Inlands landbouw (ontleend aan de Mededeelingen der Reg ring omtrent enkele onderwerpen van Algemeen lang). — De Soekaboemische en Rubberplanters V eeniging. — De bereiding van ananas in blik.

Mededeelingen Dienst der Volksgezondheid.

Deel II van jaarg. '26 der Mededeelingen van Dienst der Volksgezondheid in Ned.-Indië bevat sluitend gegevens (met ill.) over 's Lands Koepok richting en het Instituut Pasteur. Dr. L. Otten sch eene Inleiding en daarna over vaccine en vaccin bij de Koepok-afdeeling. — J. van der Hoven-van G deren meldt bijzonderheden over de Hondsdolh afd., evenzoo Dr. L. Kirschner over de Bacteriolo en Dr. P. Papamarku over de Serologie-afd.

De Indische Mercuur.

No. 27 (28 April '26). De sinaasappelcultuur in S riname, door A. W. Drost. — Ned.-Indië op de M neesche Jaarbeurs, door Ir. W. L. Utermark (met — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — nancieele berichten. — Industrieele mededeeling (De oprichting eener zakkenfabriek op Java in verb met de cultuur van jute-achtige gewassen in Ned. dië, door F. A. Wilkens). — Financieele berichten verslagen, enz. — De afd. Handelsmuseum van het Instituut geeft recente literatuur over oliën, vetten wassen.

Boschbouwkundig Tijdschrift Tectona.

Afl. 3 van dl. 19 (Maart '26) brengt de volgende spronkelijke bijdragen: De bosschen van de onder Tanah Boemboe van de afdeeling Zuid-Oostkust residente Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo, E. van der Laan (met kaart). — Over eenige dier vijanden van Pinus Merkusii Jungh, et de Vr., door L. Fulmek en J. C. van der Meer Mohr (met ill.)

Eenige opmerkingen over kapbeperking, door W. Zwart.

De zeer uitvoerige rubriek Literatuur bevat o.m.: Boschopname met behulp van vliegmachines. — Brandbestrijding in de bergbosschen van Java.

De Indische Post.

Het Nr. van 20 Maart bevat eene beschouwing over de jongste werkstakingen te Soerabaja en de Inlandsche vakbeweging. — In een artikeltje „Belasting naar draagkracht", geschreven naar aanleiding van het rapport Meyer Ranneft-Huender, vraagt de schr. aandacht voor het „heel pijnlijk beschamende feit", dat van het Inlandsche inkomen, hetwelk nauwelijks de voorziening in de allernoodzakelijkste primitieve levensbehoeften waarborgt, toch tien procent moet worden afgestaan aan den fiscus.

Dienst van den Mijnbouw in Ned.-Indië.

Inhoud van No. 3 der „Wetenschappelijke mededeelingen". Fossile Säugetiere aus der Gegend von Limbangan (Java), von H. G. Stehlin (mit ill.) — A study of tertiary Foraminifera from the „Tidoengsche Landen" (E. Borneo), by I. M. van der Vlek (with plates).

Nieuwe methode voor vervoer van tropische vruchten.

Prof. Thompson heeft in zijn laboratorium te Liverpool, volgens een draadloos bericht uit Londen, proeven genomen, die geleid hebben tot de ontdekking van een nieuwe methode om tropische vruchten bij het vervoer naar Europa goed te houden, zonder ze in koelkamers op te slaan. Men beweert dat deze methode de koelkamer onnoodig zal maken.

Volgens de Daily Mail doen de importeurs van fruit verdere proeven op een commercieele basis. Thompson zegt, dat het beginsel van zijn methode is, om zoolang de vruchten opgeslagen zijn, de natuurlijke atmospherische omstandigheden, waaraan zij gewend zijn, te reproduceeren.

Met behulp van een eenvoudige inrichting worden de temperatuur en de vochtigheidstoestand gehandhaafd en in deze omstandigheden staan de vruchten in hun ontwikkeling stil. De verandering van de ruimen van fruitschepen voor de nieuwe methode biedt geen moeilijkheden.

Onwillekeurig vraagt men zich in dit verband af hoe het toch wel staat met de eenigen tijd geleden te Buitenzorg uitgevonden methode, om tropische vruchten in latex te dompelen en na droging van de latex te verzenden, een uitvinding, waarvan men sedert niet veel meer vernomen heeft.

Tot zoover de *Ind. Merc.*, aan welk blad het voorenstaande is ontleend. De in het onderwerp belangstellenden worden dezerzijds verwezen naar een artikel van den hr. P. J. S. Cramer te Buitenzorg, getiteld „Het conserveeren van vruchten door een latexbedekking", opgenomen in het Alg. Landbouwweekbl. van N.-I. van 28 Febr. 1925, waaruit o.m. blijkt dat aan Mevr. Cramer-van Deventer, die deze methode het eerst in het huishouden toepaste, octrooi werd verleend. Inusschen waarschuwde de schr. voor teleurstellingen voor toepassing op groote schaal. Wij hebben — zegt hij o.m. — vragen ontvangen van belangstellenden in Indië, die allerlei Indische vruchten in latex wilden doopen en medenemen op de wekenlange reis naar Europa. Dat zal zeker teleurstellingen geven. Zoo eenvoudig is de werkwijze niet en zoolang duurt haar uitwerking niet."

De Indische Loods.

Uit den inhoud van No. 63 (27 Maart '26). Notities over staat en maatschappij. VI. De suikerindustrie. — Nederland en Indië, door Prof. Dr. F. A. F. C. Went (ontleend aan de Telegraaf). — Landbouwvoorlichting (vervolg).

* * *

Het gevecht bij Idi op 3 Mei 1889, door J. F. K. Hansen (met ill.) (Eigen Haard, 24 April '26).

De verhouding Nederland-Indië, door G. T. S(tibbe). (Democratie en Vrije Arbeid, 1 Mei '26).

Feestavond te Paramaribo (herdenking zilveren huwelijk van H. M. de Koningin door de groep Suriname van het Alg. Ned. Verbond). (Neerlandia, Mei '26).

Muloschool in Tapanoeli, door I. S. G. Moelia (lid van den Volksraad). (De Banier, 18 Maart '26).

Suriname, door Fr. Oudschans Dentz (met ill.) — Enkele, aan de Economist ontleende, beschouwingen over het Weduwen- en Weezenfonds van Burg. Ambt. in N.-I. (De Ind. Verlofganger, 30 April '26).

De Afdeeling Volkenkunde van het Koloniaal Instituut (geïllustreerde beschrijving van haar veelomvattende taak), door Marga Jansen. (Op de Hoogte, April 1926).

The culture of tobacco in Deli, by M. J. Lusink (Holland's Import and Export Trader, Mars-April '26).

De bestemming van de rietsuikermelasse van Java, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — De uitvoerhandel van Java en Madoera gedurende 1925. (In- en Uitvoer, 26 April '26).

Schetsen uit Indië, door H. Feriz (uit het Duitsch). IV. Zeereis en aankomst. V. Wij en Java. Met ill. (Opgang, VI, bl. 154, 258).

Ondervindingen van een vrouwelijk arts, door Agnes Schuil (antwoord voor Sim Ki Ay). (Leven en Werken, 1926, bl. 223).

Suriname.

In de vergadering van de Tweede Kamer van Woensdag, 28 April, is de Surinaamsche begrooting voor 1926 behandeld. Er was groote belangstelling en er zijn een aantal belangrijke redevoeringen gehouden, die allen getuigen dat de Kamer het goed meent met dit overzeesche gebiedsdeel. Het woord is gevoerd door de heeren van Rappard, Boon, IJzerman, Droogleever Fortuyn, Van Vuuren, Van Gijn, Van Boetzelaer van Dubbeldam, Scheurer, Joekes en den Minister van Koloniën, den heer Koningsberger. Replieken zijn er niet geweest.

De rede van den eersten spreker was zeer belangrijk. Hij liet vooral licht vallen op den economischen toestand van het gewest en gaf de middelen aan de hand om daarin verbetering te brengen. Den Minister werd aanbevolen alle maatregelen te nemen om het groot-kapitaal, dat plaatsing in Suriname zou willen zoeken, ter wille te zijn. Deelneming van het Rijk in de oprichting van nieuwe ondernemingen zou ondernemers aantrekken. Wij herinneren er hier aan dat ook een zoo bij uitstek bevoegde als de oud-gouverneur Lely in de Kamer dit denkbeeld, eenige jaren geleden, warm heeft aanbevolen.

Wekt het geen verwondering, vroeg de heer van Rappard, dat $2\frac{1}{2}$ milliard Nederlandsch kapitaal is gestoken in Indische cultuurondernemingen en bijna geen kapitaal in Surinaamsche, hoewel de grond in Suriname veel vruchtbaarder is. Ook naar onze meening is de houding van het Nederlandsche kapitaal onverklaarbaar. Wat al millioenen zijn hier verloren door allerlei gewaagde of slecht beheerde ondernemingen, millioenen, die vruchtdragend zouden geweest zijn, had men die gebruikt om in Suriname groote, modern ingerichte suikerfabrieken op te richten. Er valt heel wat af te dingen op het doorzicht van velen onzer groote zakenmannen. Hun kennis van Suriname is veelal nihil, zooals blijkt wanneer men met hen in aanraking komt en hun oordeel over dit gewest verneemt. Men kan dan den indruk niet van zich afzetten dat het eenvoudig dom geluk is wanneer door hen bestuurde zaken goed gaan en winst opleveren. Inmiddels is Suriname op weg een Amerikaansche kolonie te worden.

Wij kunnen de belangrijke rede van den heer van Rappard niet op den voet volgen. Alleen willen wij nog zeggen dat men hem in Suriname dankbaar zal zijn voor zijn verzet tegen de opheffing van het departement van onderwijs in Suriname, waardoor hij van den Minister de verklaring heeft uitgelokt dat die opheffing *niet in de bedoeling ligt*. Van een man als Dr. Koningsberger zou het ons dan ook ten hoogste hebben verwonderd, zoo hij tot een aanslag op het onderwijs zou hebben medegewerkt. Dat zou de opheffing van het departement ongetwijfeld geweest zijn.

Naar aanleiding van hetgeen de heer van Rappard zeide over de opheffing van het landbouwdepartement, antwoordde de Minister, dat ter wille van de bezuiniging het administratief hoofd van landbouw verdwenen is, maar dat de outilleering, die ten behoeve van den landbouw noodig is, niet is veranderd.

De heer Boon kwam op tegen de wijziging van artikel 46 in verband met het nieuwe artikel 19 van het reglement op de rechterlijke macht. Na een krachtig betoog diende de spreker een motie in, waarbij de Kamer, van oordeel dat de onafhankelijkheid en de zelfstandigheid van den president en de leden van het hof van justitie in Suriname door de wijziging van artikel 46 en artikel 19 van het reglement op de samenstelling en inrichting der rechterlijke macht on-

voldoende worden gewaarborgd, den minister uitnoodigt de intrekking van die wijziging te bevorderen.

Onze lezers herinneren zich misschien het krachtig betoog van den heer A. S. J. Fernandes, oud-griffier der Koloniale Staten, in De West-Indische Gids, over deze aangelegenheid. Zeer tot ons leedwezen moeten wij mededeelen, dat de motie in de vergadering der Kamer van 29 April verworpen is met 39 tegen 28 stemmen. Deze beslissing doet pijnlijk aan, omdat in Suriname een toestand gehandhaafd wordt, die de tegenstemmende leden zeker in Nederland niet zouden dulden.

De voortreffelijke rede van den heer IJzerman hebben wij met groot genoegen aangehoord. Hij is een wakker verdediger van de belangen der West-Indische gebiedsdeelen. Terecht kwam hij op tegen de zoogenaamde „arbeidsopvoeding", die beoogt de kinderen voor den landbouw op te voeden. Men mag een deel der bevolking niet dwingen in een bepaald bedrijf te gaan, wanneer men niet den waarborg heeft dat in dat bedrijf een behoorlijk bestaan is te vinden. Wij hebben dat in dit weekblad meer dan eens betoogd.

Ook over de Corantijnkwestie sprak de heer IJzerman een hartig woord.

De heer Droogleever Fortuyn behandelde dit onderwerp uitvoeriger en toonde in een helder betoog aan dat de mededeelingen der opvolgende regeeringen in de laatste kwarteeuw voortdurend met elkander in strijd zijn geweest en dat een oplossing dezer kwestie dringend noodzakelijk is.

Wat te denken van het antwoord van den Minister? Zijne Excellentie is geneigd zich te plaatsen op het standpunt van Minister de Graaff, maar dit is nog slechts een voorloopige indruk. „De lectuur der stukken zou zelfs aan den meest onschuldige der Kamerleden geen nadeel berokkenen." Deze opmerking wekte de vroolijkheid der Kamer op. *Wij* hebben de aardigheid niet kunnen snappen. Worden de stukken nu overgelegd of niet? Als die stukken zoo onschuldig zijn, waarom hebben de opvolgende regeeringen steeds uitvluchten gezocht om de publicatie daarvan te voorkomen? Wij weten beter en zullen elders op deze aangelegenheid terugkomen. Misschien vindt de Minister inmiddels tijd om meer aandacht aan de zaak te wijden dan tot dusver het geval schijnt geweest te zijn. Wij geven Zijne Excellentie in overweging zich daarbij niet te bepalen tot het lezen van de verwarde beschouwingen van den heer de Graaff.

De heer Van Vuuren brak een lans voor de gelijkstelling van het bijzonder en het openbaar onderwijs.

De heer Van Gijn, die deel heeft uitgemaakt van de Commissie-Bos, verdedigde de denkbeelden in het verslag dier commissie uiteengezet met betrekking tot de splitsing der begrooting. Wij zullen daarop niet ingaan en constateeren slechts dat de bezwaren door den heer Lely in zijne op 10 Februari 1921 in de Tweede Kamer uitgesproken rede aangevoerd, tot dusverre niet weerlegd zijn.

De heer Van Boetzelaer van Dubbeldam meende dat Suriname vóór alles rust noodig heeft en dat snelwerkende middelen niet kunnen baten. Hij sloot zich aan bij hetgeen de heer Van Vuuren over de gelijkstelling van bijzonder en openbaar onderwijs heeft betoogd en bestreed de motie-Boon.

De heer Scheurer heeft een nuttig werk gedaan met de bestrijding van den zoogenaamden „aftrekpost". Tegen zijn betoog viel o.i. weinig in te brengen. Het amendement om dien post — door den Minister zelf een monstrum genoemd — is in de vergadering van 29 April gelukkig aangenomen met 34 tegen 29 stemmen.

Wanneer het officieele verslag is verschenen komen wij wellicht op het een en ander terug.

Curaçao.

De bovenwindsche eilanden.

Wij zijn helaas niet dikwijls in de gelegenheid, iets mee te deelen van de bovenwindsche eilanden. Al is het wat laat, toch meenen wij goed te doen aan het onlangs verschenen *Verslag van bestuur en staat van Curaçao* 1925 te ontleenen een en ander over den economischen toestand van St. Martin, St. Eustatius en Saba in 1924.

„*St. Martin.* De economische toestand is niet ten gunste gekeerd.

De arbeiders waren dientengevolge verplicht elders, met name op suikerondernemingen op Santo Domingo, een middel van bestaan te zoeken. De hulp, waarop de achtergebleven huisgezinnen konden rekenen, gering, daar de verkregen loonen laag waren.

Daar emigratie naar de Vereenigde Staten Amerika zoo goed als uitgesloten was, konden w... krachten, waarvoor werkgelegenheid op dit eiland ook op St. Eustatius en Saba ontbrak, niet langer, als te voren het geval is geweest, op het grondgeb... dier Staten een toevlucht vinden.

Op 28/29 Augustus heeft een storm op de Bov... windsche eilanden gewoed, die veel schade aan landbouw en de veeteelt en aan de verkeersw... heeft aangericht. De zoutpannen werden overstroo... door het regenwater, dat van het achterland afvlo... en een groot gedeelte van den zoutoogst is daard... verloren gegaan.

Van Landswege is, afgescheiden van wat van and... zijde is bijgedragen, aanstonds een bedrag van ƒ 10... beschikbaar gesteld voor herstelling van de door storm aangerichte schade, welke som naderhand werd verhoogd.

De aanvraag voor zout was in de tweede helft het jaar levendiger dan in de eerste helft. Het z... bedrijf verschafte toen aan vele arbeiders werk, gevolge waarvan de loonstandaard gestegen is.

St. Eustatius. Ook voor dit eiland was het ver... jaar niet gunstig.

Een proef werd genomen met het te werk ste... van Statiaansch werkvolk bij de Petroleum-Indus... Maatschappij op Curaçao; de uitkomst was echter ... leurstellend.

Het verbouwen van katoen op St. Eustatius was ... mogelijk, tengevolge van den lagen marktprijs.

De prijzen van naar St. Thomas uitgevoerde ... waren in de laatste helft van het jaar loonend.

Ook op St. Eustatius heeft de storm, waarvan h... boven melding is gemaakt, veel schade aan landb... en veeteelt en aan de verkeerswegen veroorzaakt.

Saba. De bevolking was voor haar levensonderh... ook dit jaar, als voorheen, voor een groot deel af... kelijk van den steun van familieleden in den vree... Op Bermuda bestond werkgelegenheid voor arbei... van Saba.

De prijs voor fraaie handwerken, welke grootend... in Noord-Amerika verkocht werden, was zeer o... digend.

Er bestond weinig uitzicht op ... 1924/1925, daar al het geplante door rupsen ver... werd."

Rechtspraak.

Sinds kort bevat het „Koloniaal Verslag" een op... van belangrijke beslissingen van den Curaçaosch... rechter. Uit het *Verslag 1925* vermelden wij deze, ... kenners van den plaatselijken toestand niet onbela... rijk zal voorkomen.

„Eene naar buiten opengaande deur eener on... dellijk aan den openbaren weg gelegen woning ... worden beschouwd als over dien openbaren weg ... hangen en het gebruik van die deur valt onder ... voorschrift... van de Algemeene politiekeur 1917, ... biedende „het zonder vergunning van het hoofd ... politie iets hoegenaamd over den openbaren weg ... gen."

Dit vonnis is gewezen door den kantonrechter ... Curaçao en is in hooger beroep bevestigd.

In dit verband is van belang, dat het Hof van ... titie in 1924 slechts 1 burgerlijke zaak en 11 strafz... behandelde.

Ook deze uitspraak van hetzelfde kantongerecht d... vermeld: Art. 14 van het Wetboek van Strafrecht, ... den rechter de bevoegdheid geeft te bepalen, dat ... veroordeeling tot gevangenisstraf van vijf jaar of m... met tewerkstelling aan openbare werken de ar... met boeien zal worden verricht, laat hem vrij te ... palen, dat die arbeid slechts het eerste jaar met bo... zal worden verricht. Het Hof van justitie meende e... wel, dat, wanneer de rechter van deze bevoegdh... zou gebruik maken, gedurende den geheelen stra... de arbeid met boeien zou moeten worden verricht.

Politie.

Helaas kon ook over 1924 nog niet veel goeds ... de politie gezegd worden. Het zijn de bekende ... ten, die men in het *Verslag* beluistert:

„Het gedrag, de ijver en de bekwaamheid der p... lieten te wenschen over; immers werden 6 ag... eerste klasse (van de 16) en 44 agenten tweede k... (van de 93) gestraft met tezamen 135 straffen, ... 4 berispingen, 35 intrekkingen van vrije dagen ... strafdiensten en 54 boeten, terwijl een agent e... klasse en 5 tijdelijke tweede klasse wegens wang... ontslagen werden.

Er zijn nog altijd manschappen, die geen N...

ndsch verstaan of kunnen schrijven en wier kennis van vreemde talen zeer gering is.

Ter vervulling van de door ontslag en verlof ontstane vacatures zijn eenige nieuwe agenten tijdelijk aangesteld. Geschikte elementen konden, evenmin als in de laatste jaren, tegen de geldende salarissen worden verkregen."

Geschiedkundige Sprokkelingen.

Ruzie onder de hooge oomes.

Wie de archieven van Curaçao van 100 jaar geleden bestudeert, stuit herhaaldelijk op alle mogelijke ruzietjes, en verwondert zich over de hebbelijkheid der ruziemakers om telkens maar den gouverneur in hun zaken te mengen. Zelfs de hoogste ambtenaren schijnen zich daarvan niet te hebben kunnen onthouden.

11 Januari 1821 diende de Raad-fiskaal Mr. Elsevier de volgende klacht in tegen den chirurgijn-majoor Groesbeek.

Voor het College van commercie en zeezaken had op Nov. 1821 volgens getuigenis van den procureur Ricardo de chirurgijn-majoor Groesbeek zich in beleedigenden zin uitgelaten over het interimaat als gouverneur-generaal van Mr. Elsevier. O.a. zou hij gezegd hebben, dat Elsevier „zwak genoeg was geweest van zich te laten misleiden door eene Intrigante Vrouw onder het Eeten van Teerhaantjes [1]) en koek en alle zulke beuzelachtige expressien meer. Dat zijn Edele Gestrenge op het Gouvernement rondloopte in zijn deshabillé." Ernstiger was de daaraan vastgeknoopte beschuldiging van „malversatie, valsiteit en delapidatie".

Het betrof een geding, voor het genoemde college aanhangig tusschen de Weduwe van den artillerie-majoor W. Schmidt en genoemden Groesbeek.

De gouverneur stelde de stukken in diens handen om inlichting.

Toen deze inlichting 30 Januari was ingekomen, gaf de gouverneur den fiskaal kennis, dat hij zich met de rechtszaak niet te bemoeien had, en dat het hem, gouverneur, aangenaam zou zijn, als de fiskaal met eene „betamelijke en voldoende satisfactie" voor de gedane beleedigingen, waartoe dokter Groesbeek bereid scheen, genoegen zou willen nemen. Deze satisfactie formuleerde de gouverneur 6 Febr. 1822 aldus: „ten overstaan van ons in de tegenwoordigheid van den President en de Leden van het collegie van commercie en zeezaken, voldoende apologij te maken wegens de uitdrukkingen die door hem Chirurgijn Majoor ten aanzien van den Raad Fiscaal gebezigd zijn en waarover de Raad Fiscaal den genoemden Chirurgijn Majoor heeft aangeklaagd."

Drie dagen later vereenigde Groesbeek zich hiermee, en ook Mr. Elsevier stemde ermee in.

Dinsdag 26 Febr. 1822 had op het gouvernementshuis de verzoening plaats.

[1]) Wie de eigenaardige Curaçaosche uitspraak van het Hollandsch kent, zal verstaan, dat de Curaçaoenaar Ricardo dit maakte van de Utrechtsche theerandjes, waarvan de procureur Nuboer verklaart.

Uit den Verren Vreemde.

Voorbereidingsexpeditie voor een Noordpoolvlucht.

't Is niet voor het eerst, dat wij hier over drukte bij de Noordpool schrijven, maar thans geschiedt het met meer recht dan ooit.

Terwijl Amundsen en Ellsworth, die ten vorigen jare met twee vliegtuigen een gewaagden tocht naar de N.P. ondernamen, welke hun bijna het leven kostte, zonder dat zij het zich gestelde einddoel bereikten, terwijl deze Noor en deze Amerikaan nu, in gezelschap van den Italiaanschen kolonel Nobile, een reis per bestuurbaren ballon willen ondernemen van Spitsbergen, over de N.P., naar het bewoonde gebied van Alaska, is de Australiër G. H. Wilkins reeds doende om, per vliegtuig, in tegenovergestelde richting, van Alaska, over het onbekende N.P.-gebied heen, Spitsbergen te bereiken, 2100 mijl.

Rusland zendt een vliegexpeditie uit van 3 machines door de Russische luchttransport-mij. van Siberië voorbereid. De toestellen zijn van Duitsch maaksel. Met Spitsbergen als beginpunt, is de N.P. doel. Rusland heeft, in verband met de vele pogingen, al vast alle te ontdekken land tusschen zijn kust en de N.P. tot Russisch gebied verklaard.

Van Fransche zijde gaat een N.P.-expeditie uit, onder luit. Darcis, die met dubbele motorsleden zal trachten de N.P. te bereiken.

Wordt de Norge, het in Italië vervaardigde half-stijve luchtschip, na een vlucht Italië—Engeland—Rusland—Noorwegen, te Spitsbergen gereed gemaakt voor zijn poolvlucht, en zullen wij over deze onderneming t.g.t. meer te zeggen hebben, evenals misschien over de andere zooeven vermelde aanvallen op 't onbekende deel van het poolgebied, voor heden vragen allereerst de verrichtingen van Wilkins onze belangstelling.

De Detroit aviation society heeft de onderneming op touw gezet, waartoe Henry Ford 50.000 D. bijdroeg. Van andere zijden zijn ook groote sommen gegeven. Zoo droeg Wilkins zelf 15.000 D. bij. De 2 vliegtuigen, die dienst zullen doen, zijn Fokkers.

Het heet, dat de poolvlucht moet uitgaan van Point Barrow, een kaap in 't uiterste noorden van Alaska. Maar het bereiken van dit punt vergt al een poolexpeditie op zich zelf. Point Barrow is van Fairbanks, het meest noordelijk gelegen Canadeesche spoorwegstation, zoowat verwijderd als Parijs van Berlijn, en het tusschengelegen bergterrein ligt al meerendeels binnen den poolcirkel. Point Barrow moet eerst tot basis voor de vliegmachines ingericht worden. Hiertoe moest Wilkins eenige malen heen en weer vliegen, telkens een hoeveelheid benzine in P. Barrow achterlatende, om daar een depôt te vormen. Intusschen ging een afdeeling met hondensleden op weg het materieel, de voorraden en levensmiddelen meevoerend, noodig voor de inrichting van het kamp te P. Barrow, van waaruit Wilkins verschillende proefvluchten zou uitvoeren, alvorens den grooten tocht te aanvaarden. In Fairbanks was majoor T. G. Lanphier met de leiding belast.

Als voornaamste doel stelt Wilkins zich niet het bereiken of verkennen van de aardrijkskundige pool. Bij de reeds volbrachte ontdekkingsreizen is men herhaaldelijk gestuit op de grens van een ontoegankelijk gebied, dat in zijn enorme uitgestrektheid wordt samengevat in de benaming „de IJspool". Wat zich daar binnen heeft gewaagd of er binnen gedreven is, is verloren geweest, het ijs scheurt, zet in scherpe schotsen op, perst en kraakt. Amundsen en Ellsworth zijn 't vorige jaar even over de grens terecht gekomen en hebben zich met bovenmenschelijke inspanning nog weten te redden. Volgens verschillende gegevens is aan te nemen, dat zich in dat meest onherbergzame gebied der maximum-ontoegankelijkheid ergens vast land bevindt. Dit gebied uit de lucht waar te nemen, vast te stellen, of er al dan niet land is, dat is uit geographisch gezichtspunt reeds van groote beteekenis, maar ook voor bestaande theorieën, betreffende getij, zeestroomingen, ijsbeweging, enz., kan deze vlucht bevestiging of weerlegging brengen. Indien er land is, zal dit dan te bereiken zijn? Welke vlag zal er waaien? Kan 't van nut worden, wanneer de poolweg eenmaal een gebruikelijke luchtroute mocht worden?

Met deze voorbereidingsexpeditie Fairbanks-P. Barrow gaan nu al een paar maanden gemoeid. Wilkins vloog den eersten keer zonder veel moeilijkheden te ondervinden met den kleinen eendekker naar P. Barrow. Maar daar zetten de reeks tegenvallers met een treffend ongeluk in. Voor de afvaart van een der eerste vluchten te P. Barrow werd den 12en Maart Hutchinson, de correspondent van de N. American Newspaper Alliance (een der instellingen die financieel steunen), door de schroef zóó getroffen, dat hij op slag dood was. Een week later stortten te Fairbanks achtereenvolgens de 2 vliegtuigen, zoodat vrij belangrijke reparatie noodig was. Het werd einde Maart vóórdat de proefvluchten van Fairbanks uit konden worden hervat. Die met den kleinen eendekker werden dadelijk weer benut om benzine naar P. Barrow te brengen. F. L. Larp was als vervanger van Hutchinson aangekomen. Bestuurder van den Fokker „Alaskan", waarmede Wilkins zijn verkenningen uitvoert, is luitenant C. Eielson. Draadloos moeten de vliegeniers in verbinding kunnen blijven met de groote wereld. Die wereld moet er echter aan wennen om zonder bericht te kunnen blijven, zonder zenuwachtig te worden. Den 31en Mrt. opgestegen, kon Wilkins eerst twee dagen later 't eerste bericht zenden van zijn aankomst te K. Barrow. Wilkins houdt van verrassingen. Instede van gauw naar Fairbanks terug te keeren, ondernam hij den 5en April een verkenningsvlucht over de IJspool en streek toen al over ondoorvorscht gebied, tot voorbij 73° 30'. De „Alaskan" vloog hierbij over 840 mijl zonder oponthoud, een record voor poolvluchten.

Nadien werden een paar vluchten heen en weer tusschen Fairbanks en P. Barrow volbracht.

Half April was de groote eendekker de „Detroirer" weer zoover in orde, dat men te Fairbanks proefvluchten kon ondernemen.

Intusschen verkeerde men weer in twijfel omtrent 't lot van Wilkins en Eielson, die den 15en uit Fairbanks waren vertrokken, met een grooten voorraad belasting. Zij waren gesignaleerd boven de Thetis-eilanden, maar op den 24en had men nog geen nader bericht van hen, en die dag was volgens 't nieuwe plan bestemd voor de overbrenging van de basis van Fairbanks naar P. Barrow. Er waren ook andere redenen om dit vertrek nog wat uit te stellen, zoodat majoor Lanphier nog te Fairbanks was, toen den 29en April een kort bericht kwam, waaruit bleek dat de Alaskan te P. Barrow was.

Nader vernam men dat de reizigers te P. Barrow waren. Zij hadden bij 't overschrijden van het hooge gebergte moeite gehad een gleuf te vinden van minder hoogte, dan die waarop hun zwaar-beladen vliegtuig zich kon verheffen. Na het hierdoor veroorzaakte oponthoud hadden zij echter nog meer vertraging ondervonden door zóó ongunstige winden, dat een herhaalde poging om terug te vliegen van P. Barrow naar Fairbanks telkens had moeten worden opgegeven. De draadlooze gemeenschap werkte niet. Nu kon echter niet alleen eindelijk hun aankomst te P. Barrow gemeld worden, doch tevens die van de slede-expeditie, welke, over het gebergte, meermalen een zware taak gehad, zoodat de honden uitputting nabij waren geweest. Met haar aankomst beschikte men ook weer over een draadloos station. Wilkins zelf heeft een gebroken arm, dit belette hem echter niet den 30en naar Fairbandes terug te vliegen. Bovendien is hij lijdende aan sneeuwblindheid.

Alles scheen dus gereed om de „Detroirer" nu ook naar P. Barrow over te brengen, maar Lanphier had bij proeftochten nog eenige voorzieningen noodig geoordeeld. Het wachten was alleen hierop om de basis van de vliegtochtonderneming naar P. Barrow te verplaatsen. Het verlangen om eindelijk het *beginpunt* te kunnen bereiken was te grooter, omdat het ijs in de Alaska-rivieren losraakt, hetgeen den pool-zomer aankondigt, den gunstigen tijd voor de groote verkenning.

Na alles goed en wel overwogen te hebben, zal de groote Fokker toch te veel benzine verorberen. Wilkins heeft daarom besloten, zoodra hij physiek in orde is, den eersten grooten vlucht over de ijspoel met de Alaskan te verrichten.

Men kan dus nu spoedig het bericht verwachten dat Wilkins te P. Barrow de basis gereed heeft om *te beginnen.* Om te beginnen; het hier vermelde moge, in zeer beknopten vorm, een denkbeeld geven van het enorme werk, van de buitengewone inspanning, van het groote organisatietalent, die vereischt worden om nog niets anders te doen dan het punt te bereiken en geschikt te maken, vanwaar zoo'n poolvlucht zal beginnen.

Men volge nu aandachtig de berichten over proef- en verkenningsvluchten boven het poolgebied, en, als Wilkins er toe komt en alles naar wensch gaat, de groote vlucht van 2 dagen zonder oponthoud over de IJspool, van P. Barrow naar Spitsbergen.

Wie weet, passeeren zijn vliegtuig en de „Norge" van Amundsen, elkander nog boven het gebied der maximum-ontoegankelijkheid!

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling Nijmegen.

OPROEP AAN DE LEDEN.

Ten einde in het najaar een welverzorgd programma te kunnen brengen, om kennis en belangstelling te wekken ten opzichte van onze overzeesche gewesten, hebben we den vollen steun en medewerking noodig van de leden der afdeeling Nijmegen.

Waar het Bestuur reeds een uitgebreide actie op touw gezet heeft om nieuwe leden te werven, waardoor reeds verschillende leden zijn aangeworven, verwacht het ook de medewerking der leden afzonderlijk.

„Het koloniaal bewind behoort krachtigen en zaak-
„kundigen steun en groote belangstelling achter zich
„te hebben, en dit niet alleen van enkele op den voor-
„grond tredende personen, maar van *het gansche volk.*"
(Van Heutsz).

Het Bestuur verwacht, dat de afdeeling nieuw leven zal krijgen, met een ruim ledental, leden die niet schitteren door afwezigheid, maar elk voor zich de propaganda naar buiten zullen dragen en medeleven met de Vereeniging.

Een dezer dagen zal elk uwer een circulaire met

propaganda-materiaal ontvangen. Mogen we op u medewerking rekenen?

Elk lid brenge één nieuw lid aan!

Namens het Bestuur:
GESCHER, *Secretaris*
B. v. d. Berghstraat 74.

Afdeeling Utrecht.

VERSLAG VOORDRACHT Dr. TAVERNE.

Vrijdag 23 April hield Ir. Dr. Taverne, vulcanolo[og] met verlof hier te lande, in de collegezaal van [het] botanisch laboratorium, daartoe welwillend afgest[aan] door prof. Went, een voordracht over het vulkanis[me] in 't algemeen en de vulkanen van Java in 't bizond[er].

Er zijn vele theorieën om vulkanische verschijns[elen] te verklaren. Spreker behandelde er één van, liet [en]kele lichtbeelden zien van de meest bizondere [ver]schijnselen, doorsneden van de aardkorst, kaarten, [de] gestolde lavapiek in den krater van den Mont Pe[lé], den gloedwolk bij gelegenheid van de uitbarsting [van] dien berg, die geheel St. Pierre verwoestte, enz.

Daarna werden meer in 't bizonder de werk[ende] vulkanen op Java besproken. Ze werden verdeeld [in] verschillende groepen. Prachtlantaarnplaten naar [...] foto's verduidelijkten 't geheel: o.a. van den Kelo[et], zijn kratermeer, dat niet lang meer een bedrei[ging] voor de omgeving zal zijn, nu, na jaren van zw[aren] arbeid, binnen enkele maanden de voltooiing van [de] tunnel, die 't kratermeer zoo goed als leeg zal [...]loopen, te verwachten is.

Ten slotte vertelde spreker van den bewakingsd[ienst] die vooral zijn aandacht gevestigd hield op den s[...] werkenden Papandajan bij Garoet. Tal van lichtb[eel]den lieten de werking zien en de vernieling, aan[ge]richt in 't oerbosch; ook hoe de vulcanologen daar [in] de onmiddellijke nabijheid van de kraters gehuis[vest] waren, met tal van kostbare instrumenten, een w[aak]zaam oog houdend op alle verschijnselen, om tijdig [de] meest bedreigde streken te kunnen waarschuwen.

Door een hartelijk applaus dankten de talrijke h[oor]ders den spreker voor zijn zeer interessante voordra[cht].

Utrecht, 24/4 '26.

Mededeelingen.

Van het Informatie-Bureau:

GEPENSIONNEERD.

W. A. van Oorschot, Chef van Exploitatie bij de S[taatsspoor] en Tr. op Java, Bennekom.
D. van Hinloopen Labberton, Ambtenaar ter beschi[k]king van den directeur van Binnenl. Bestuur, St[ad]houderslaan 100, Den Haag.
Mr. A. J. van Buuren, Raadsheer in het Hooggerecht[s]hof van Ned.-Indië, gemachtigde: N.-I. Escompto Mij., Den Haag.
W. van Geer, Kapitein der Infanterie, Columbusstr[aat] 155, 's-Gravenhage.
J. B. de Jager, Onderluitenant der Infanterie, Utre[cht]schestraat 78, Amsterdam.

INDISCHE VERLOFGANGERS.

J. Beers, Hulpprediker ten dienste der Inlands[che] Christengemeente te Saparoea, Wijde Geldelooser[pad] 22, Haarlem.
L. R. W. van Olden, Hoofdopzichter bij den Wa[ter]staat en 's Lands Burgerlijke Openbare Wer[ken], Groot Hertoginnelaan 107 te 's-Gravenhage.
J. A. Kievits, Hoofdcommies bij het Dept. van Ond[er]wijs en Eeredienst, Holkerstraat te Nijkerk.
L. G. Stolwijk, Opzichter werkplaats 1e kl. bij de Sta[ats]spoor en Tramwegen, p/a. H. Volbers, Amstelve[en]scheweg 988 te Amsterdam.
A. C. Lafeber, Gediplomeerd gezaghebber bij het B[in]nenl. Bestuur, Spieringstraat 55, Gouda.
N. H. A. J. Schulte, Officier van Gezondheid 1e kla[sse], Eusebiusbinnensingel no. 16, Arnhem.
J. Th. Boxman, Majoor der Artillerie, Kranenburge[r]weg 13, 's-Gravenhage.
M. A. R. v. Bannisseht, Controleur 2de categorie [bij] den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst, Popu[lier]straat 19, 's-Gravenhage.
Mej. W. M. S. v. Bannisseht, tijdelijk waarnemend c[om]mies 1e kl. bij en Post-, Telegraaf- en Telef[oon]dienst, Populierstraat 10, 's-Gravenhage.
A. P. C. Janssens, Politieopziener bij de Alemeene [Po]litie, Veldstraat 1, Tilburg.

G. Markus, Ambtenaar 2e kl. bij den dienst der In- en Uitvoerrechten en Accijnsen, Frederik Hendrikstraat 83, Utrecht.
H. de Vries, Onderwijzer der 1e kl. bij het Openbaar Europeesch Lager Onderwijs. Bad-Hotel Walda, Hindeloopen.

UITZENDING VOOR 's LANDS DIENST IN NEDERLANDSCH-INDIë, SURINAME EN CURAÇAO.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat gelegenheid tot mededinging.

1°. Uitzending voor den Nederlandsch-Indischen Staatsdienst:
a. onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs, in het bezit der hoofdakte;
b. leeraar (leerares) in de klassieke talen;
c. leeraar (leerares) M. O. Nederlandsch (doctoren et doctorandi Ned. letteren genieten de voorkeur);
d. leeraar (leerares) M. O. Fransche taal (volledig bevoegd);
e. leeraar (leerares) M. O. Duitsche taal (volledig bevoegd);
f. Gouvernementsarts bij den dienst der volksgezondheid (dienstverband 3 of 5 jaren);
g. landbouwconsulent bij den Landbouw Voorlichtingsdienst;
h. textielvakman (hoofd der werkplaats) bij het gevangeniswezen in de bijzondere strafgevangenis te Sragen (Soerakarta);
i. jutewever (gediplomeerd technisch-ambtenaar 2de klasse) bij idem;
j. adjunct-accountant voor den belastingaccountantsdienst;
k. officier van gezondheid 2de klasse (in vasten en tijdelijken dienst).

2°. Uitzending voor 's Lands dienst in Suriname:
a. lid van het Hof van Justitie;
b. 2 hoofdonderwijzers.

3°. Uitzending voor 's Lands dienst in Curaçao:
a. 2 hoofdonderwijzers;
b. 2 hoofdonderwijzeressen;
c. loodsen.

Zij, die voor uitzending tot eene dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot het Ministerie van Koloniën, 9de afdeeling, onderafdeeling A.B. (voor de betrekkingen, genoemd onder 1°., *a* t/m *j*), tot de 8ste afdeeling (voor de betrekking onder 1°., *k*) en tot de 10de afdeeling (voor de betrekkingen onder 2°. en 3°.).

NAMEN EN ADRESSEN DER SECRETARISSEN EN PENNINGMEESTERS VAN DE VEREENIGING OOST EN WEST.

Amsterdam: Secretaris L. D. PETIT, Saxenburgerstraat 34*h*, Penningmeester M. GARSCHAGEN, Keizersgracht 564.
Apeldoorn: Secretaris J. C. BAARS, Lammerweg 3, tevens Penningmeester.
Arnhem: Secretaris L. SURINGA (wd. Penningmeester), Ernst Casimirlaan 30.
Breda: Secretaris L. VISSER (wd. Penningmeester), 1e Muntstraat 6, Zandberg.
Deventer: Secretaris Dr. H. D. TJEENK WILLINK, Ceintuurbaan 392; Penningmeester G. ALBERTS, Zwolscheweg 72.
Den Haag: Secretaris J. C. BAUDOIN, Jacob Hopstraat 12, tevens Penningmeester.
Groningen: Secretaris J. FRANKE, Martenshoek, tevens Penningmeester.
Haarlem: Secretaris H. P. DEINUM, Tuinwijklaan 12, Heemstede; Penningmeester D. J. H. VRIJDAG, Johan de Wittlaan 2, Heemstede.
Leiden: Secretaris Mr. E. RIJKE, Witte Singel 58; Penningmeester Prof. Dr. N. J. KROM, Witte Singel 18.
Nijmegen:
Rotterdam: Secretaris W. C. SCHALKWIJK, Westersingel 16, tevens Penningmeester.
Utrecht: Secretaris J. W. C. GROOTENDORST, Mauritsstraat 65; Penningmeester H. SOMERMEIJER, Frans Halsstraat 22.

Mutatiestaat van 28 April tot 5 Mei.

Nieuwe Leden:

	Geïntroduceerd door:
N. V. Cultuurmaatschappij „Badjanagara", Amsterdam, Leidschegracht 18. *f* 5.—	Administrateur Oost en West.
W. C. van Motman, Den Haag, Roodborstenlaan 2. *f* 5.—	wd. Voorzitter van het Dagelijksch Bestuur.
Office „Insulinde", Bruxelles, 5 Avenue Gallilée. *f* 5.—	Secretaris van het Dagelijksch Bestuur.
W. F. Zuur te Bandoeng. *f* 10.—	Hoofdvertegenwoordiger in Oost-Indië.

Adresveranderingen:

B. Jongbloed, student, van: Joure (Fr.) naar: Leiden, Oude Rijn 25. *f* 250
P. E. v. d. Kam, Ind. Jur. Student, van: Den Haag, van Lumeystraat 74, naar: Oegstgeest, Duinzichtstraat 7. *f* 2.50 (Afd. Leiden).
A. Emanuel, Indoloog, Leiden, van: Zoeterwoudsche Weg 5 naar: Aloëlaan 43a.
A. Los, Indoloog, van: Wasstraat 6 naar: Heerenstraat 128.
Dr. S. E. Boorsma, Amsterdam, van: Leidsche Kade 69 naar: Amstel 165.
K. Kesler, van: Amsterdam, van Eeghenstraat 46 naar: Nieuwer-Amstel, Amstelveensche Weg 395 (blijft tot afdeeling Amsterdam behooren).
J. Rens, Arts, van: Laren, St. Jansstraat 242, naar: Amsterdam, Prins Hendriklaan 39 II. *f* 5.—
Mevr. M. J. Ackerstaff, van: Deventer, Zwolsche Weg 84 naar: Dieren, Zutphensche Weg. *f* 5.— (Afdeeling Arnhem).
van Bohemen, Leeraar Lyceum, Zutphen, van: Lange Hofstraat 16 naar: Marschpoortstraat 13a.
Bergmeijer, Burgemeester, van: Dordrecht, Krispijnsche Weg 91 naar: Almkerk (N.-Br.).
R. Beeuwkes, Indoloog, Den Haag, van: Verhulststraat 106 naar: Ieplaan 139.
Ch. A. Broekhuysen, oud-Onderwijzer O.-I., Den Haag, van: Van Speykstraat 40 naar: Ieplaan 89.
Mejuffrouw Ch. P. Keyzer, Leerares Engelsch M. O., Den Haag, van: Theresiastraat 84a naar: de Carpentierstraat 53.
Mevrouw H. A. C. Struben-Kroesen, Den Haag, van: Van Weede v. Dijkveldstraat 33 naar: Van Hoornbeekstraat 98.
Mevr. Wed. C. M. Laseur-Vielars, Den Haag, Obrechtstraat, van: 16 naar: 493.
J. Swartjes, oud-Luit.-Kolonel O.-I. L., Den Haag, van: Thomsonlaan 17a naar: Suezkade 144.
A. B. C. Paulsen, Ambtenaar Meetbureau, van: Den Haag, Copernicuslaan 68 naar: Solo.
A. F. H. P. van Asperen, Controleur der Opiumregie, van: Weltevreden naar: Makasser.
J. C. Koster, thans: Majoor der Generale Staf te Weltevreden.
A. F. A. van Zijll de Jong, thans Ass.-Resident te Bengkalis.
Mr. G. N. Bouma, thans: Vice-President van den Raad van Justitie te Semarang, Parallelweg 26.
A. E. Bombeke, Onder-Directeur Centrale Kas, van: Malang naar: Meester-Cornelis, Koninging Wilhelminalaan 6.
C. J. Batenburg, Controleur B.B., van: Arnhemia naar: Medan.
M. J. Ruychaver, Controleur B.B., van: Medan naar: Arnhemia.
G. D. E. J. Holz, Kapitein Inf., van: Riouw naar: Weltevreden, p/a. Subsistentenkader.
Mr. Mas Soesanto Tirtoprodjo, Rechterlijk Ambtenaar, van: Djokdja naar: Sragèn.

Vereeniging „OOST en WEST".

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. Hietink, Prins Mauritsplein 23, Haag, Tel. 50752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en j lieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-I of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstra 's-Gravenhage, Telef. 14519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichti zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Telef. 507 52. Dit „Te biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland toeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvr te richten tot den Directeur, den Heer J. C. Hietink of den administrateur, den Heer W. Meijer.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerla 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Ind bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrek willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. No. 50248.

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING (Anna Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking ten aan hen die uit Nederland naar Indië gaan en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenhe verstrekken als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.

BUREAU VOOR ADVIEZEN op huishoudelijk- en maatschappelijk gebied, onder leiding van de d J. Franco Mendes—Calisch en L. Kappeijne van de Coppello—Wijgers. Spreekuur Donderdagmiddag 2—4 en volgens afspraak, Nic. Maesstraat 57, Amsterdam, Tel. 22492.
Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede d
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. Bezemer
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkr Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (Thans in revisie).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (Thans in revisie).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Op nieuw herzien).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (Op nieuw herzien).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederl.-Indië, zoomede verplegers en verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerlijken Militairen Geneeskundigen Dienst aldaar.** (Op nieuw herzien).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-In**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (Opnieuw her
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegr.- en Telef.dienst in N.-I.** (Op nieuw her
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-In**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Onze Koloniën. Prijs **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.
No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
" 2. Indische toestanden gezien door een inlander.
" 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
" 4. Sarikat-Islam.
" 5. De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië.
" 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
" 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
" 8. De Europeesche vrouw in Indië.
" 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
" 10. Over de Kolonie Suriname.

Serie II.
No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
" 2. Het Javaansch tooneel.
" 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
" 4. De theecultuur op Java.
" 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
" 6. Een doode taal in Indië.
" 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
" 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
" 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
" 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.
No. 1. Over Bali en zijne bewoners.
" 2. Bevloeiing in Nederlandsch-Indië.
" 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
" 4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.
No. 5. Nederlanders in Indië.
" 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
" 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-In
" 9. De Slavernij in Oost-Indië.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger Vereen. in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostkust